

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Jitka Hrbáčková

Zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci

2021 Olomouc

Vedoucí práce: doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci jsem zpracovala samostatně pod vedením pana doc. Mgr. Štefana Chudého, Ph.D., použila prameny, které jsou uvedeny v seznamu literatury a dodržela zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

podpis

Poděkování

Děkuji panu doc. Mgr. Štefanu Chudému, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup a podnětné rady při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem zúčastněným respondentům, kteří si udělali čas a zapojili se do výzkumného šetření.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Jitka Hrbáčková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci
Název v angličtině:	Interest education of pedagogical workers in Olomouc
Anotace práce:	<p>Diplomová práce se zabývá zájmovým vzděláváním pedagogických pracovníků v Olomouci. Práce je rozdělena na dvě části - teoretickou a empirickou. Teoretická část má za cíl popsat poznatky o zájmovém vzdělávání dospělých, volném čase dospělých a definovat, kdo je pedagogickým pracovníkem na základě studia odborné literatury a zdrojů. Také jsou uvedeny vybrané možnosti zájmového vzdělávání v městě Olomouci. Hlavním cílem empirické části je zjistit, jak ovlivnila koronavirová pandemie zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci. Dílčími cíli bylo stanovit, zda a jak se pedagogičtí pracovníci v městě Olomouc zájmově vzdělávali, zda byli členem nějaké organizace, jakou formou zájmové vzdělávání realizovali, jakou měli motivaci k zájmovému vzdělávání, případně jaké bariéry měli při účasti na zájmovém vzdělávání a to vše v porovnání před koronavirovou pandemií a v jejím průběhu. Také bylo kladeno za cíl zjistit, jestli je nabídka zájmového vzdělávání v městě Olomouci dostatečná, případně formulovat poptávku této cílové skupiny.</p>

Klíčová slova:	Zájmové vzdělávání, zájem, volný čas, pedagogický pracovník
Anotace v angličtině:	The diploma thesis deals with interest education of pedagogical workers in Olomouc. It is divided into two parts, theoretical and empirical. The theoretical part focuses on describing the knowledge of interest education of adults, leisure time of adults and on defining who is pedagogical worker on the basis of professional literature and sources. There are also stated chosen possibilities of leisure time education in Olomouc. The aim of empirical part is to determine how the coronavirus pandemic affected the leisure time education of pedagogical workers in Olomouc. The partial goals were to determine if and how were the pedagogical workers in Olomouc educated in interest area, if they were a member of any organization, in which form they realized interest education, what was their motivation or if they had any barriers while participating in an interest education all before and during the coronavirus pandemic. It was also aimed to find out whether the supply of interest education in the city of Olomouc is sufficient and, if necessary, to formulate the demand of this target group.
Klíčová slova v angličtině:	Interest education, interest, leisure time, pedagogical worker
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1 Dotazník
Rozsah práce:	80 stran (120 920 znaků)
Jazyk práce:	čeština

Obsah

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	10
1.1 Definice zájmového vzdělávání.....	10
1.1.1 Cíle a funkce zájmového vzdělávání.....	12
1.1.2 Formy a metody zájmového vzdělávání.....	14
1.1.3 Typy zájmového vzdělávání.....	17
1.2 Výchova a vzdělávání dospělých.....	26
1.2.1 Bariéry ve vzdělávání dospělých	28
1.3 Volný čas v kontextu vzdělávání dospělých	28
1.3.1 Charakteristika a funkce volného času.....	29
1.3.2 Zvláštnosti volného času dospělých.....	31
2 PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK JAKO CÍLOVÁ SKUPINA ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	32
2.1 Pedagogický pracovník.....	32
2.2 Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka.....	33
3 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V OLOMOUCI.....	35
3.1 Město Olomouc.....	35
3.2 Rešerše zájmového vzdělávání v městě Olomouc	36
II EMPIRICKÁ ČÁST	42
4 ZHODNOCENÍ AKTUÁLNÍHO STAVU V DANÉ PROBLEMATICE	42
5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	45
5.1 Cíle výzkumného šetření.....	45
5.2 Formulace výzkumných otázek	45
5.3 Výběr vzorku do výzkumného šetření.....	46
5.4 Metoda sběru dat.....	47
6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	49
7 DISKUSE VYBRANÝCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	66
ZÁVĚR.....	70
Zdroje.....	72
Seznam zkratk	77
Seznam tabulek.....	78
Seznam grafů.....	79

Seznam příloh.....	80
--------------------	----

ÚVOD

V současné době, v průběhu koronavirové pandemie, prochází naše životy změnou. Mění se naše potřeby, nejen ve vzdělávání. Člověk má potřebu se vzdělávat celý život. Učit se novým věcem, získání nových dovedností a znalostí je přirozenou potřebou každého z nás. K uspokojení potřeb ve vzdělávání v oblasti našeho zájmu můžeme dosáhnout pomocí zájmového vzdělávání. Zájmové vzdělávání je prostředkem pro efektivní využití volného času. Dospělí již nemají tolik volného času, jako například děti a mládež, protože mají více povinností, ale i přes to je dobré ho realizovat z důvodu zlepšení kvality života. Oblast zájmových aktivit je velice široká. Člověk si ani nemusí uvědomit, že se zájmově vzdělává a bere tuto činnost jako samozřejmost svého každodenního života. Patří sem zájmové kroužky, cestování, různé kulturní akce i sportovní aktivity.

Diplomová práce je zaměřena na cílovou skupinu pedagogických pracovníků, jelikož nás zajímalo, zda a jak se pedagogičtí pracovníci v Olomouci zájmově vzdělávají a není mnoho výzkumů věnovaných právě této cílové skupině. Pedagogičtí pracovníci nezískají pomocí zájmového vzdělávání vyšší stupeň vzdělání nebo vyšší kvalifikaci, ale může tak být pozitivně ovlivněna jejich psychika a duševní zdraví. Pomocí zájmového vzdělávání se tato skupina může odreagovat od pracovních povinností, naučit se něco nového nebo předcházet syndromu vyhoření. Proto jsem se touto problematikou v této diplomové práci zabývala a chci poukázat na to, že zájmové vzdělávání má pozitivní vliv na každého jedince.

Téma diplomové práce jsem si zvolila proto, že sama pracuji v oblasti zájmového vzdělávání a s touto problematikou se denně setkávám. Pracuji jako pedagog volného času v Domě dětí a mládeže Olomouc a vedu zde taneční kroužky jak pro děti a mládež, tak i pro dospělé.

Hlavním cílem diplomové práce je zjistit, jak ovlivnila koronavirová pandemie zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v městě Olomouci. Dílčími cíli bylo stanovit, zda a jak se pedagogičtí pracovníci v městě Olomouc zájmově vzdělávali, zda byli členem nějaké organizace, jakou formou zájmové vzdělávání realizovali, jakou měli motivaci k zájmovému vzdělávání, či jaké bariéry měli při účasti na zájmovém vzdělávání a to vše v porovnání před koronavirovou pandemií a v jejím průběhu. Také bylo kladeno za cíl zjistit, jestli je nabídka zájmového vzdělávání v městě Olomouci dostatečná a případně formulovat poptávku této cílové skupiny.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části – část teoretickou a část empirickou. Cílem teoretické části bylo charakterizovat zájmové vzdělávání dospělých, včetně specifikace jednotlivých forem, metod a typů její realizace. Dále byl definován pojem pedagogický pracovník a v závěru teoretické části je uvedena vybraná nabídka zájmového vzdělávání ve městě Olomouci.

Empirická část je zahájena kapitolou, která hodnotí aktuální stav zkoumané problematiky, kde jsou uvedeny data vybraných českých studií, jež se zabývají zájmovým vzděláváním. Dále jsou zde uvedeny cíle a výzkumné otázky empirického šetření, vlastnosti zkoumaného vzorku a použitá metoda sběru dat. Výsledky, které byly zjištěny pomocí kvantitativního výzkumu s využitím dotazníkové metody, jsou znázorněny pomocí tabulek a grafů pro lepší přehlednost. V závěru nalezneme odpovědi na stanovené výzkumné otázky a zároveň jsou výsledky srovnány s vybranými daty předchozích výzkumů, což umožňuje sledovat vývoj a změny ve zkoumané problematice zájmového vzdělávání.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

První kapitola se zabývá charakteristikou zájmového vzdělávání dospělých.

V první řadě je důležité vymezit pojem dospělý jedinec, jelikož je objektem této diplomové práce. Za dospělého člověka považujeme jedince, který dosáhl biologické (schopnost rodičovství), psychické (schopnost přijmout odpovědnost za různé role-otec, kolega), sociologické (schopnost uspokojovat své vlastní potřeby) a sociálně-ekonomické (ekonomická nezávislost) zralosti (Bednaříková, 2006a). Hájek, Hofbauer, Pávková (2011) rozdělují období dospělosti takto:

- mladší dospělost (20 - 30 let),
- střední dospělost (30 - 45 let),
- pozdní dospělost (45 - 65 let),
- stáří (nad 60 let).

Za jedno z kritérií pro dosažení dospělosti se považuje dopracování se k osobní zralosti. Člověk je považován za zralého, když po dokončení dospívání přejímá plnou osobní a občanskou odpovědnost, začíná být ekonomicky nezávislý a prohlubuje plně své osobní zájmy (Langmeier, Krejčířová, 2006).

1.1 Definice zájmového vzdělávání

Zájmové vzdělávání dospělých reprezentuje spolu s občanským vzděláváním tradiční a po dlouhou dobu jediný relevantní přístup k rozvoji člověka. Sebevzdělávání, tedy vzdělávání založené na čistém zájmu jedince, oproštěného od pout každodenního života a odděleného od pracovní rutiny se jako červená nit vine celou historií lidstva. Zájmové vzdělávání dospělých je možné vymezit jako souhrn krátkodobých i dlouhodobých forem, které umožňují edukační, tvůrčí i organizační volnočasové aktivity účastníků, směřující k saturaci jejich zájmu (Šerák, 2009).

V takzvané Bílé knize (Národní program pro vzdělávání v České republice, 2001) je zájmové vzdělávání definováno takto: „*Zájmové vzdělávání je souhrn výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních a dalších systematických, ale i jednorázových činností a aktivit,*

směřujících k účelnému a efektivnímu naplnění volného času a umožňujících získat vědomosti a dovednosti mimo organizovanou školní výuku. Plní funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, zdravotní (regenerační a relaxační), sociální a preventivní. Vede účastníky k seberealizaci a sebepoznávání, objevování vlastních schopností a jejich rozvíjení. Tím se podílí na kultivaci osobnosti, na rozvoji talentů a vede k vytváření a utužování sociálních vztahů a vazeb.“ (Bílá kniha, 2001)

V § 111 školského zákona (561/2004 Sb.) najdeme definici zájmového vzdělávání: *„Zájmové vzdělávání poskytuje účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti. Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech.“*

Podle Palána (1997) zájmové vzdělávání dospělých vytváří širší předpoklady pro kultivaci osobnosti na základě zájmů, uspokojuje vzdělávací potřeby v souvislosti s osobním zaměřením. Dotváří osobnost, její hodnotovou orientaci a umožňuje seberealizaci ve volném čase. Rozmanitost lidských zájmů a obsahová orientace je široká. Zahrnuje problematiku všeobecně vzdělávací, kulturní, etické, náboženské, filozofické, zdravotnické, sportovní apod. Ve světě se klade důraz na kultivaci osobnosti, jelikož jakákoliv kultivace osobnosti zkvalitňuje lidské zdroje.

Knotová (2006) uvedla, že zájmové vzdělávání tvoří souhrn výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních a dalších systematických, krátkodobých i jednorázových činností a aktivit, směřujících k naplnění volného času. Zájmové vzdělávání je svobodně volenou činností ve volném čase. Činnost může mít výrazný prospěšný charakter spojený např. s tím, že získané kompetence se uplatňují v profesi či nejbližším sociálním prostředí, např. v rodině. Toto vzdělávání umožňuje naplňovat potřeby, které nejsou uspokojené prostřednictvím jiných typů vzdělávání.

Andragogický slovník (Průcha, Veteška, 2014) definuje zájmové vzdělávání dospělých jako *„Souhrn výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních a dalších systematických i jednorázových aktivit a činností dospělých. Směřuje k účelnému naplnění volného času a umožňuje lidem získat vědomosti a dovednosti mimo školní vzdělávání.“* Také v Andragogickém slovníku najdeme charakteristické znaky zájmového vzdělávání: zájem jedince, volný čas, dobrovolnost, svoboda výběru, pestrost nabídky, uspokojení potřeb, otevřenost a aktivita. Zájmové vzdělávání dospělých zahrnuje celou škálu oblastí organizované i neorganizované edukace podle osobních zájmů a potřeb jedinců (Průcha, Veteška, 2014).

Bednaříková (2006a) uvádí, že zájmové vzdělávání pomáhá naplňovat volný čas dospělých jedinců a reagovat na jejich individuální potřeby a specifické zájmy. Obsah zájmového vzdělávání závisí tedy na zaměření a hodnotové orientaci jedinců, kteří se často v rámci vzdělávání sdružují do různých zájmových organizací, svazů nebo klubů, například zahrádkářů, filatelistů, modelářů, včelařů, rybářů, sběratelů a podobně.

Většina autorů (například Bullock, Luken nebo Searle) poukazují na skutečnost, že výsledkem edukačních volnočasových aktivit nejsou nové znalosti a dovednosti, ale hlavně zlepšení kvality života člověka, prohloubení jeho nezávislosti, rozšíření kompetencí, upevnění sebekontroly a především má vliv na psychickou pohodu individua (Šerák, 2009).

Z uvedených definic zájmového vzdělávání můžeme shrnout, že zájmové vzdělávání je takové vzdělávání, které jedinec vykonává dobrovolně ve svém volném čase, na základě svého vlastního zájmu. Svobodným výběrem aktivit a pestrostí obsahu uspokojuje své potřeby. Důležitým aspektem je vlastní aktivita jedince v zájmovém vzdělávání, při níž se seberozvoj stává nedílnou součástí individuálního životního stylu.

1.1.1 Cíle a funkce zájmového vzdělávání

Hlavním cílem zájmového vzdělávání je rozšiřování horizontu nabízených možností.

Ideální pojetí vzdělávání dospělých má tak za úkol rozšiřovat předpoklady pro kultivaci člověka, dotvářet její hodnotovou orientaci a umožňovat seberealizaci člověka. Výsledkem edukačních volnočasových činností nejsou nové znalosti a dovednosti, ale především zkvalitnění života jedince v několika životních oblastech a prohloubení nezávislosti jedince.

Předpokládáme, že hlavním cílem výchovy a vzdělávání má být všestranně a harmonicky rozvinutá osobnost, relativně samostatná, přesto plně zapojená do společenských vztahů. V zájmovém vzdělávání se často mluví o výchově ve volném čase, pro volný čas a volným časem. Smyslem je především plně vyčerpat potenciál volného času, který se zařazuje do celoživotního edukativního a socializačního procesu. Každému jedinci by měla být umožněna příležitost kvalitně využít svůj volný čas, přičemž kvalitně se myslí tvůrčím způsobem, se zaměřením na svůj vlastní rozvoj. (Šerák, 2009)

Dle Průchy a Vetešky (2014) patří mezi hlavní funkce zájmového vzdělávání seberealizační, vzdělávací, relaxační, kompenzační, popularizační a adaptační funkce.

Přehledněji můžeme funkce zájmového vzdělávání shrnout následovně (upraveno dle Vymazala 1990, s. 12):

- Světonázorová – poskytovat jednotlivci orientaci v pochopení světa a dostat ho k pochopení svého postavení v něm.
- Všeobecně vzdělávací – plánovitě rozvíjet a aktualizovat poznatky ze všech životních oblastí.
- Sociálně adaptační – formovat jedince k tomu, aby aktivně a efektivně zastával různé sociální role.
- Sociálně integrační a kontrolní – schopnost předání a vytvoření hodnot k posílení soudržnosti sociálních skupin i společnosti.
- Kompenzační – překonat jednostrannost a nedostatky výchovy.
- Popularizační – šíření zájmu o další vzdělávání.
- Propagandistická – formovat postoje k aktuálním otázkám a problémům společenského života.
- Kvalifikační – rozvoj schopností, prohloubení znalostí a dovedností ke zvládnutí pracovních rolí.
- Ekonomickou – všestranným rozvojem osobnosti k ekonomické efektivitě poskytnutého vzdělání.
- Konzervační – uchovávat i předávat hodnoty a zachovat kontinuitu.
- Aktualizační a inovační – aktualizovat již nabyté poznatky.
- Relaxační – aktivní odpočinek ve výchově a vzdělávání. Emoce zde hrají velkou roli.
- Komunikativní – výchova a vzdělávání se stávají prostředkem k rozšiřování vztahů na základě podobných zájmů a potřeb.
- Expresivní – realizace například uměleckých aktivit a jiných zálib.

Ministerstvo školství a mládeže (2021) tvrdí že: *„Zájmové vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, zabývá se však aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy, zajišťuje duševní hygienu, má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, preventivní, zdravotní (relaxační a regenerační), sociální a preventivní, rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti, talent, upevňuje sociální vztahy“*. Tato definice se vztahuje na děti a mládež, ale funkce, které uvádí, mohou platit i pro dospělou populaci.

1.1.2 Formy a metody zájmového vzdělávání

Pojem metoda byla dříve chápána jako postup, nyní ji spíše chápeme jako prostředek, který stimuluje učení dospělého a vede ho k určitému cíli a činí učební proces efektivním. Je důležité při průběhu edukační aktivity jednotlivé metody operativně měnit, aby docházelo k efektivnímu průběhu učení. Podle způsobu interakce můžeme dělit metody na metody frontální, skupinové a diagnostické. Z pohledu cíle výuky je můžeme rozdělit na metody motivační, expoziční, fixační a diagnostické (Šerák, 2009). Jedním z nejrozšířenějších přístupů je rozdělení metod podle obsahového zaměření (Mužik, 1998):

- metody teoretické – jsou vhodné pro předávání teoretických poznatků a objasnění pojmů, teorií, princip,
- metody teoreticko-praktické – poskytují poznatky, ale zaměřují se i na získání předpokladů ke zdárnému jednání v praxi,
- metody praktické – metody zaměřené na postupy praktického zaučení – zácvičku, zaměřené zejména na dovednosti a návyky.

Naprostá většina metod popisovaných v dostupné literatuře se orientuje především na profesní nebo podnikové vzdělávání. V následujícím textu si představíme metody typické pro zájmové vzdělávání, které uvádí Šerák (2009) a Fábry (1985).

Základní a stále nejrozšířenější metodou je **jednorázová přednáška**, protože jde o finančně, časově i organizačně málo náročnou. Přednáška je monologická metoda, a mezi její charakteristiky patří převažující jednosměrnost komunikace a pasivita účastníků. Iniciativa je tedy zcela na straně přednášejícího, což klade zvýšené nároky na jeho didaktické kompetence i celkovou organizaci výuky. Přednáška by měla mít následující strukturu: úvod – jádro přednášky – závěr. Úvod má za úkol představit hlavní téma, cíle a základní časové rozvržení celého setkání. Cílem úvodu je také účastníky namotivovat a vzbudit v nich pozornost. Vlastní jádro přednášky spočívá ve strukturovaném výkladu lektora. Velkou chybou je, pokud lektor informace předčítá. Písemné či multimediální podklady slouží pouze jako doplněk výkladu. Závěr přednášky by měl být vrcholem celého setkání a souhrnem všech zásadních poznatků. Závěr by měl být stručný, jelikož účastníci mohou být již unaveni a nebo jim může klesat pozornost.

Méně častou metodou, i když relativně oblíbenou je **beseda** či **diskuze**. Specifika těchto metod spočívá v tom, že si účastníci prohlubují a vytvářejí nové vědomosti a hodnotící soudy

pomocí dialogu, který je podmíněn aktivním přístupem a srozumitelným formulováním svých dotazů nebo názorů.

Další metodou je **výchovný koncert**, jehož cílem by mělo být vzbuzení zájmu ke konkrétnímu hudebnímu směru, nástroji či interpretovi. Výchovný koncert plní tři edukační funkce, kterými jsou: naučnou, esteticko-emoční a společensko-výchovnou. Tato metoda je sice více oblíbená u dětí, ale je oblíbená u specifických skupin dospělých (např. senioři, vězni).

Exkurze jsou rovněž oblíbené. Výhodou je především názornost a úzká provázanost s praxí. Díky kolektivním prohlídkám určitého objektu či zařízení exkurze umožňuje získat nové poznatky a zkušenosti.

Mezi rozšířené metody patří **animace**. Jde o metodu, která je založena na pozitivní motivaci, tedy na nabídce různých možností seberealizace. Animace je často užívána v problémových skupinách (např. alkoholici, drogově závislí). Základním prvkem animace je hra, jejímž cílem je dosáhnout pozitivních sociálně-emočních zážitků jedinců.

Mezi nejužívanější metody v zájmovém vzdělávání patří **hra**. Cílem hry je propojení edukačního záměru s osobním prožitkem a s praktickým konáním. Prostřednictvím hry, máme možnost vstoupit do světa rolí a různých situací, kdy můžeme rozvíjet svoji samostatnost, kreativitu a iniciativu. Pro dospělou populaci může být hra neatraktivní. Je důležité dospěle správně namotivovat a dát jim jasná pravidla. Hra simuluje realitu, takže se stává přípravou pro skutečný život. Cílem hry se stává zlepšení schopností v komunikaci, rétorice, argumentaci, kooperaci, představitosti a celkově napomáhá morálnímu rozvoji osobnosti.

Konkrétní příklady využití hry v zájmovém vzdělávání dospělých můžeme najít v muzeích, zoologických zahradách nebo v experimentální archeologii. Ze hry jako základního kamenu vycházejí prvky zážitkové pedagogiky. Nejstarší a nejznámější institucí pro rozvoj zážitkové pedagogiky v České republice je Prázdninová škola Lipnice, založená roku 1977 členy mezinárodní organizace Outward Bound International. Pořádá desítky pobytových, expedičních nebo kombinovaných kurzů, zaměřených na oblast sportovní a pohybové výchovy, případně turistiky.

Rozdělení metod pro situaci zájmového vzdělávání dospělých podle Fábry (1986):

- monologické (přednáška nebo referát),
- dialogické (beseda, seminář, diskuze a rozhovor),
- organizační (exkurze, večer výměny zkušeností),

- kombinované (výchovný koncert, tematický večer, filmový festival).

Pojem organizační forma vzdělávání dospělých vyjadřuje vnější uspořádání vzdělávacího procesu s dospělými jedinci z hlediska času, prostoru a vztahu k jednotlivým aktérům a systému vzdělávání. Organizační forma je jeden ze základních androdidaktických pojmů a zahrnuje soubor organizačních opatření k uspořádání výuky (vzdělávání) dospělých při realizaci určitého vzdělávacího procesu (Bednařiková, 2006b).

Formy zájmového vzdělávání rozděluje Bednařiková (2006b) do dvou skupin:

- 1) organizační formy založené na přímém kontaktu mezi lektorem a účastníky, kam patří nejčastěji tyto formy:

Přednáškový večer umožňuje bezprostřední kontakt účastníků s lektorem, kdy jsou uplatňovány monologické ale hlavně dialogické metody (například diskuse). Jde většinou o jednorázovou vzdělávací akci.

Diskusní večery a besedy jsou charakteristické nestálým počtem účastníků. Obsah tvoří úvodní referát (většinou seznámení s problematikou) s následnou výměnou názorů mezi účastníky. Diskuze může být řízená nebo spontánní. Předpokladem úspěšnosti je, že účastníci již mají základní znalosti o diskutované problematice.

Večery otázek a odpovědí jsou formy, při nichž účastníci vzdělávání kladou otázky a lektori na ně odpovídají. Otázky mohou být pokládány ústně nebo písemnou formou, kde si může účastník zachovat svou anonymitu. Tato forma může být doplněna o vhodný dokumentační materiál, který přispěje k větší přesvědčivosti odpovědí.

Debatní fórum je diskusní forma, kde účinkuje jeden řečník a jeho oponent. K jejich vystoupení následují posluchačovy otázky a odpovědi.

Filmové fórum je diskusní forma, kdy řečníka nahrazuje film k dané problematice. Po zhlédnutí filmu přichází řízená diskuse pod vedením zkušeného lektora.

Tematický večer je forma, která prostřednictvím obsahové kombinace několika forem činnosti a uměleckých žánrů z odborného pohledu objasňuje určitou výchovně – vzdělávací nebo kulturně – společenskou problematiku. Může být tvořena referáty, besedou, krátkým filmem, scénkou, básní, hudebními skladbami, kvízy a podobně. Umělecká část je oddělena přestávkou, kterou může účastník využít k prohlídce tematické výstavy. Většinou je akce realizována podle scénáře a vede ji konferenciér.

Kviz, kvizový (soutěžní) večer je forma, která má za úkol zábavným způsobem rozšiřovat vzdělanostní obzor účastníků a přispívat k jejich zájmovému vzdělávání a aktivovat je pro vystupování na veřejnosti. Kviz může navazovat na vzdělávací akce, kde tato forma plní funkci doplnění a ověření nabytých vědomostí. Pokud jde o nějaké náročnější téma, může organizátor předem oznámit obor, ve kterém se bude soutěžit. Otázky lze sestavit i ve formě úryvků z hudebních skladeb, literárních děl a podobně.

Zájmový kroužek je forma, prostřednictvím které se účastníci se společným zájmem sejdou za účelem prohloubení svých vědomostí, schopností a dovedností v některé oblasti vědy, techniky, umění, sportu nebo kulturně – společenského života. Tato forma patří k těm náročnějším, jelikož vyžaduje osvojování vědomostí na vyšší odborné úrovni a disponuje dovednostmi na úrovni profesionálních pracovníků příslušného oboru. Jde o propojení teoretického studia s jejím praktickým využitím. Pro předpoklad úspěšného kroužku je důležité dodržování principu dobrovolnosti, přiměřenosti, systematičnosti a kvalita vedoucího kroužku (odbornost, zkušenosti pracovat s dospělými, psychologický přístup, takt, tolerance a podobně). Kroužky můžeme rozdělit podle toho, jak ovlivňuje psychiku dospělého a jak umožňuje realizaci jeho tvořivých schopností do sedmi skupin:

- naučné (např. vlastivědné, přírodovědné),
- technické (např. modelářské, ruční práce),
- hospodářské (např. pěstitelské, chovatelské),
- sběratelské (např. filatelistické, medailérské),
- umělecké (např. divadelní, recitační, taneční),
- kroužky přátel umění (sdružují zájemce o hudební nebo filmové umění),
- sportovní (např. turistické, šachové, aerobiku).

2) organizační formy, kde nedochází k osobnímu kontaktu mezi účastníkem vzdělávání a lektorem. Patří zde například vzdělávání prostřednictvím rozhlasu, i místního rozhlasu v obcích, televize, korespondenční studium, vzdělávání pomocí programů jako jsou sítě, internet nebo intranet.

1.1.3 Typy zájmového vzdělávání

Oblast zájmového vzdělávání je jedna z nejpestřejších sfér vzdělávání dospělých.

Komplexní a systematické třídění dosud navrhovaných členění je neúplná, dobově podmíněná nebo aplikovatelná pouze ve sféře zájmového vzdělávání dětí a mládeže. (Šerák, 2009)

Nejadekvátnějším pokusem je členění podle Vymazala (1990), který dělí zájmově-edukační aktivity na:

- morálně-politické a právní,
- jazykové, vědecké a světonázorové,
- právní a technické,
- estetické,
- tělesné, zdravotní a branné.

Šerák (2009) toto třídění upravil a doplnil o několik aktuálních oblastí:

- kulturní a estetická výchova,
- pohybová a sportovní výchova,
- cestování a turistika,
- zdravotní výchova,
- environmentální výchova,
- vědeckotechnické vzdělávání,
- jazykové vzdělávání,
- náboženská a duchovní výchova.

V následujícím textu se pokusíme jednotlivé typy zájmového vzdělávání blíže charakterizovat, podle Šerákova rozdělení.

Kulturní a estetická výchova

Kulturu můžeme chápat jako vše, čím se člověk liší od přírody a co nese stopy jeho aktivit. Kultura je významným faktorem života společnosti. Kultura přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální i morální úrovně každého člověka a plní funkci výchovnou a vzdělávací. Kulturní výchova je důležitým prvkem v rozvoji a kultivaci osobnosti žáků, studentů a dospělých. Důležitou složkou kulturně výchovného působení je i estetická výchova, která je historicky nejstarší oblastí edukace a vzdělávání vůbec. Jejím hlavním faktorem je působení krásna na člověka, schopnost jeho vnímání, uplatňování pozitivního vlivu umění na emocionální složku osobnosti a formování vztahu člověka ke společensky uznávaným kulturním hodnotám. V praxi se můžeme setkat s různými přístupy realizace

výchovně vzdělávacích aktivit zaměřených na tuto oblast. Jde o seznamování se s uměleckými díly národní či světové kultury, s jejich tvůrci a interprety, s hlavními etapami ve vývoji umění nebo s relevantními teoriemi (Šerák, 2009).

V této oblasti hrají hlavní roli subjektivní emoce, schopnost prožitku a vcítění se. Očekávaných výsledků lze proto dosáhnout pouze překonáním pasivního přijímání poznatků a vjemů. Strategie, které jsou využívány pro edukační působení, jsou dvě:

1. Výchova uměním – jde o specifické a mnohostranné působení na formování vlastností osobnosti. Výsledkem by měl být člověk s estetickým cítěním a určitou úrovní umění prožitku při styku s uměleckým dílem. Měl by být schopen vlastního úsudku i hodnocení a neměl by podléhat hodnocením od vnějších soudů.
2. Výchova k umění – je součástí umělecké výchovy, která si klade za cíl plnohodnotně prožívat a hodnotit umělecká díla, případně celkový vkus jedince.

Díky styku s estetickým má člověk možnost kultivovat smysly, city i fantazii, což vede k jeho celkové humanizaci (Šerák, 2009).

Hudební vzdělání má zvláštní postavení v edukačním procesu. Může jít o výuku na hudební nástroje, hudební teorii nebo dějiny hudby. Také se můžeme setkat s hudebním působením na člověka zcela neplánovaně, kdy nás hudba může rozvíjet v určitých osobnostních vlastnostech, jako například při pasivním poslechu koncertní hudby nebo návštěvě divadelního představení. Pokud se chce dospělý jedinec vzdělávat v této hudební oblasti, může narazit na problém, kdy zjistí, že jsou velmi omezené možnosti pro dospělé. Většina edukační nabídky bývá určena pro děti a mládež. Fenoménem přesahujícím do zájmového vzdělávání pro dospělé bývá činnost amatérských a poloamatérských hudebních skupin (Šerák, 2009).

Nejznámějšími a nejnavštěvovanějšími organizacemi kulturního a estetického vzdělávání jsou jednoznačně **muzea a galerie**. Cílem těchto zařízení je plánovitě shromažďování a spravování vědecky zpracovaných sbírek hmotného dokladového materiálu, které mohou být dále použity k rozvoji kultury, k vědeckému bádání a k výchově (Šerák, 2009). Podle specializace jednotlivých kategorií je rozdělujeme podle Waidachera (1999) na muzea:

- přírodovědná
- historická
- dějin kultury
- vědecko-technická

- umělecká
- sdružená
- ostatní

Za zvláštní typ muzeí jsou považovány již zmíněné galerie. Galerijní expozice jsou nejčastěji zaměřeny na malířství, grafiku, sochařství, uměleckou keramiku apod. Mezi nejnavštěvovanější galerií patří v České republice Národní galerie v Praze (Šerák, 2009).

Pohybová a sportovní výchova

Do sportovní a pohybové výchovy zahrnujeme oblast aktivní péče o fyzický stav jedince. Z historického hlediska byla pohybová výchova vždy spojována s životní úrovní lidí. V nestarších dobách sloužila pohybová výchova především jako příprava k boji, lovu nebo k práci. Kultivující, zdravotní a estetickou dimenzi získaly tyto pohybové aktivity až později (Šerák, 2009).

Zákon č. 115/2001 Sb., *o podpoře sportu*, pojem sport chápe jako všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní. Dále je v tomto zákonu uvedeno že, vytvářet podmínky pro sport má za úkol Národní sportovní agentura, ale i kraje a obce. Také tento zákon uvádí že: *„Hlavní význam podpory sportu a turistiky je zlepšování kvality života občanů a jejich zdraví ve všech věkových skupinách.“*

Součástí života vyspělého lidstva se tělesné cvičení stalo až na přelomu 19. a 20. století. Pohybová výchova se začala zařazovat i jako tradiční faktor rozvoje občanské společnosti. V průběhu 20. století se začala pohybová aktivita v různých formách zařazovat do všech vrstev společnosti a nabyla masového charakteru (Sokol, spartakiády) (Šerák, 2009).

Šerák (2009) rozděluje pohybové aktivity podle motivů na fyziologické, sociální a psychologické. Shrnuje ty nejvýznamnější:

- zajištění normálního tělesného vývoje a růstu jedince,
- fyzické zdokonalování člověka a udržování fyzické zdatnosti,
- zvýšení svalové hmoty a výkonnosti,
- kompenzace nedostatku tělesného pohybu,
- regenerace a rehabilitace, odstranění zdravotních potíží (vadné držení těla, krevní oběh, obezita...),
- péče o zdraví a krásný vzhled,

- zábava,
- touha po sociálních kontaktech nebo snaha potvrdit svůj sociální status.

„Pravidelná pohybová aktivita v dětství a dospívání je nezbytná pro zdravý vývoj pevnosti kostí a funkčnosti svalového aparátu, je udržovatelem optimální tělesné hmotnosti a pokladnicí zdravotních přínosů v dospělosti a ve stáří“ (Sigmund, Sigmundová, 2011 s. 5).

Pohyb má důležité místo při aktivním odpočinku, obnovování psychofyzické rovnováhy, zvyšování účinnosti regeneračních pochodů, při tlumení mentální zátěže, stresu, deprese, patrný je také vliv na emocionální stránku osobnosti. S postupnou technologizací světa ubývá příležitostí k fyzické práci, což má za následek celkové omezování pohybové činnosti (Šerák, 2009).

Sportovní volnočasové aktivity velice hojně podléhají působením reklamy, módy a komercializaci. Projevuje se zejména ve zdravém životním stylu, který je založen na racionální výživě, aktivním trávením volného času a časté pohybové aktivitě. S tímto stylem jsou úzce propojeny aktivity, zaměřené na tvarování postavy tzv. body building (kondiční posilování). V moderní společnosti je vytvářen ideál krásy, který odráží vnímání vlastního těla, který může přerůst až k jakési představě o dokonalé postavě (Šerák, 2009).

Sportovní volnočasové aktivity můžeme rozdělit podle Šeráka (2009):

- organizované (v rámci klubu, organizace),
- částečně neorganizované (individuální aktivity s oporou v odborníka nebo s využitím sportovního zařízení nebo nabídky specializovaných organizací),
- neorganizované.

Volnočasové sportovní aktivity se často realizují pod záštitou nějakého sportovního oddílu nebo spolku, jak v ČR velí dlouholetá tradice. Nejstarší tělovýchovná organizace na našem území je Česká obec sokolská, která má tradici i historický vliv. První sokolská jednota s názvem Tělocvičná jednota pražská byla založena již v roce 1862 (Šerák, 2009).

Cestování a turistika

Cestování a turistiku je možné charakterizovat jako aktivní pohybové a kulturně poznávací činnosti zaměřené na upokojení potřeby reprodukce fyzických a duševních sil člověka. Nejčastěji formou odpočinku, poznávání, léčebných aktivit, kulturního i sportovního využití, společenské komunikace, rozptýlení, zábavy a tak dále, a to je realizováno obvykle ve

volném čase mimo každodenní životní prostředí. Cestování a turistika nejsou zaměřeny na výkon na rozdíl od sportu. Turistika je významným faktorem pro rozvoj pohybových schopností a dovedností člověka. Rozšiřuje kulturní rozhled a umožňuje si poznatky ověřovat praktickými aktivitami. Turistika napomáhá k uvolnění psychického napětí, rozvíjí vytrvalost, zlepšuje odolnost organismu a prodlužuje aktivní stáří. Skvělými vzdělávacími nástroji jsou informační tabule a naučné stezky u vyznačených tras a kulturních památek (Šerák, 2009).

V dnešní době, si málokdo uměl představit svůj život bez cestování. Měli jsme možnost svobodného rozhodnutí, který kout světa chceme navštívit. V roce 2020 nastala koronavirová epidemie, kdy byly tyto možnosti cestování výrazně omezeny. Nastal zákaz cestování jak před hranice České republiky, tak i mezi jednotlivými okresy.

Cestovní ruch můžeme rozdělit na organizovaný a neorganizovaný. Organizovaný cestovní ruch je většinou zajišťován cestovními kanceláři nebo jinými organizacemi, které omezují rozhodování cestujících o programu cesty. Neorganizovaným cestovním ruchem rozumíme takové cestování, kdy si jednotlivec individuálně sestaví svůj program a může ho libovolně měnit. Díky moderním technologiím si můžeme zajistit ubytování a získat veškeré potřebné informace. Tato forma neorganizovaného cestovního ruchu tvoří téměř 70% všech realizovaných aktivit a stále se řadí mezi nejoblíbenější formy cestování u jedinců nebo malých skupin. Formy cestovního ruchu také rozdělujeme na základní a speciální. Mezi základní formy patří rekreace, kulturní a lázeňský cestovní ruch. Mezi speciální formy se řadí kongresový, obchodní, sportovní apod. Pro zájmové vzdělávání má větší váhu především rekreační a kulturní cestovní ruch, který slouží k tělesnému i duševnímu aktivnímu odpočinku. Zahrnuje pěší turistiku, cykloturistiku, mototuristiku, plavání a vodní sporty, lyžování, sáňkování, bruslení, procházky, míčové hry aj. Kulturní cestovní ruch umožňuje uspokojovat duchovní potřeby dospělého člověka jako je vzdělávání, poznávání nebo zábava. Je obvykle realizována prostřednictvím zájezdů, pobytů nebo návštěv různých historických a kulturních památek (Šerák, 2009).

Turistika je specifickým odvětvím cestovního ruchu s typickým malým důrazem na organizovanost. Je dostupná pro všechny občany bez ohledu na věk i tělesný stav. U nás je turistika velmi oblíbená volnočasová činnost. Dokazuje to nejen velký počet turistických tras, ale i z historického hlediska má tato oblast dlouholetou tradici, kdy v roce 1888 vznikla organizace Klub českých turistů, která funguje dodnes (Šerák, 2009). Tento klub sdružuje zájemce o turistiku a pobyt v přírodě. Pořádá turistické akce pro členy i nečleny, vydává mapy a značí turistické trasy. Také vydává časopis TURISTA (Klub českých turistů, 2021).

Na webových stránkách Klubu českých turistů nalezneme tyto druhy turistiky: pěší turistika, cykloturistika, lyžařská turistika, rodinná turistika, běžecká turistika, vodní turistika, vysokohorská turistika, turistika zdravotně postižených turistů, turistika na boso, turistika na koni, mezinárodní turistika, turistika mládeže, výkonnostní turistika, mototuristika, karavanink, elektronická turistika (Klub českých turistů, 2021).

Nabídka druhů turistiky je velmi široká. Z výše uvedených druhů si vybere pravdu každý dospělý podle svých preferencí a zájmů.

Zdravotní výchova

Pojem zdraví patří k nejdůležitějším hodnotám života každého člověka. Zdraví je stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody nikoliv pouze absence nemoci či vady. Za zdravého člověka považuje sociologie medicíny takového jedince, který může účinně vykonávat své role a povinnosti. Významnou roli s dopadem na zdraví hraje životní styl jedince. Mezi základní prvky životního stylu se řadí výživa, fyzická aktivita, práce, sexuální aktivita, duševní pohoda, sociální vztahy, odolnost stresu nebo různé závislosti. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) je zdravotní výchova speciálním medicínským oborem, který si klade za cíl utvářet vědomosti a rozvíjet činnosti zaměřené na zachování zdraví člověka i populačních skupin (Čeledová, Čevela, 2010).

Zdravotní výchova se zaměřuje na rozvoj a celkovou zdravotní stránku člověka, fyzickou i duševní hygienu, na princip zdravého životního stylu a především klade důraz na zdravotní prevenci. Mezi aktuální témata v oblasti zdraví patří například zdravá výživa, omezení kuřáctví a alkoholismu, protidrogová prevence, zvládání stresu, prevence AIDS, integrace handicapovaných apod. O zdravotních tématech slyšíme nejčastěji z médií. Většinou každý společenský časopis obsahuje rubriku věnovanou tématu zdraví, udržení tělesné kondice a podobně zaměřené pořady nabízí i televize nebo rozhlas. Osvětovou činnost vykonává ministerstvo zdravotnictví, lékařské fakulty, Státní zdravotní ústav nebo Národní centrum podpory zdraví. Mezi nejstarší organizace ve zdravotní sféře patří Červený kříž, který byl založen v roce 1863 (Šerák, 2009).

Český červený kříž (dále ČČK) je spolkem působícím v oblasti humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné. Naplňování poslání a plnění úkolů ČČK je všeobecně prospěšnou činností (Český červený kříž, 2021)

Na zdravotní výchově se převážně podílí resort zdravotnictví. Neměla by být pouze záležitostí zdravotnických pracovníků, ale měli by se na ní podílet všichni, kteří nějakým

způsobem ovlivňují chování lidí (rodiče, učitelé, umělci, politici, novináři apod.) (Čeledová, Čevela, 2010).

Environmentální výchova

Environmentální výchova usiluje o výchovu k odpovědnému a trvale udržitelnému životu v souladu s přírodou. K naplnění cílů vzdělávání v oblasti environmentální výchovy pomáhají mimoškolní výchova, pobyt v přírodě a řada volnočasových aktivit (Bendl, 2015).

Environmentální výchova je chápána jako výchova integrující tři základní oblasti:

- výchova o životním prostředí, zahrnuje zejména fotografickou a empirickou dimenzi,
- výchova v životním prostředí, vede k uvědomění si estetické hodnoty přírody,
- výchova pro životní prostředí, zahrnuje etickou dimenzi a výchovu k environmentálně ohleduplnému jednání (Činčera, 2007).

Základním prvkem environmentální výchovy je formální školní systém, v jehož sféře by měli žáci získávat a rozvíjet základní poznatky, zkušenosti a správné návyky nutné k řešení a zlepšování kvality životního prostředí. Institucí, které se touto problematikou zabývají je v České republice hned několik. Nejznámější je ministerstvo životního prostředí, které kromě informačních akcí a nejrůznějších kampaní či výchovných programů vydává i publikace a rozšiřuje výukové programy zejména pro školy. Dalšími institucemi jsou například Greenpeace, Český svaz ochránců přírody, Hnutí Brontosaurus, Sdružení středisek ekologické výchovy, Hnutí Duha, Děti Země atd. (Šerák, 2009).

S ekologickou sférou mají co dočinění i tyto celostátní organizace: česká meteorologická společnost, Česká mykologická společnost, Český myslivecký svaz, Český rybářský svaz, Český zahrádkářský svaz, Český včelařský svaz. Pro environmentální výchovu mají zvláštní význam chráněné krajinné oblasti a národní parky. Specifické postavení v přírodovědné a ekologické výchově mají i zoologické a botanické zahrady. Jejich cílem je pěstování a chov živých organismů za účelem záchrany mizejících přírodních hodnot (Šerák, 2009).

Je jen na lidském chování, jak naše příroda bude v budoucnu vypadat. K environmentální výchově můžeme vést děti již od útlého věku a tak minimalizovat škody na přírodě.

„Koho neuzdraví léky, toho uzdraví příroda.“ (Hippokratés)

Vědeckotechnické vzdělávání

Neustálý pokrok v přírodních, společenských a technických oborech se odráží v rostoucí úloze vědy ve společnosti a v jejím pronikání do běžného života. U dospělých jedinců vychází rozvoj ve vědeckotechnickém vzdělání z aktuálních trendů a poznatků moderní doby (Šerák, 2009). „*Cílem je rozvoj poznávání skutečnosti prostřednictvím vědy, prohlubování vědomostí a dovedností, popularizace a zavádění nových poznatků do praxe či výchova k racionálnímu, kritickému myšlení*“ (Šerák, 2009 s. 167). Vědeckotechnické vzdělávání bývá uskutečňováno prostřednictvím muzea, hvězdárny, planetária, zoologické a botanické zahrady. Informace můžeme načerpat i z masových médií, především z odborně zaměřeného periodika a popularizačního televizního pořadu. Mezi instituce zabývající se tímto oborem patří např. Česká vědeckotechnická společnost a Rada vědeckých společností, která sdružuje členské organizace jako Českou astronomickou společnost, Českou geologickou společnost nebo Českomoravskou psychologickou společnost... Do tohoto oboru se zahrnuje také kutilství (Do-it-yourself) a chataření a chalupaření. (Šerák, 2009).

Jazykové vzdělávání

V dnešní době se klade důraz na jazykovou vybavenost člověka. Děti se učí mateřskému jazyku od narození. S učením cizího jazyka se setkávají z pravidla na základní škole. Nejpoužívanějším celosvětovým jazykem, kterým se dorozumíme po celém světě je angličtina.

Zatímco před rokem 1989 byla nabídka v oblasti studia cizích jazyků velmi omezená, nyní patří tato oblast mezi nejvyhledávanější. Možnosti, kde se učit novému cizímu jazyku jsou široké. Jsou dostupné jazykové kurzy na jazykových školách, v soukromých komerčních institucích nebo zahraničních institutech, student se může zúčastnit jazykových kurzů v zahraničí, studovat s pomocí elektronické podpory nebo se spolehnout na samostudium (Šerák, 2009).

Náboženská a duchovní výchova

Pojem náboženství je velmi těžké definovat. Nejčastěji je chápán jako určitá soustava názorů, morálních postojů a životního stylu, jejíž součástí je víra v mimolidské existence, například v boha. Česká republika patří ke státům, kde většina obyvatel jsou ateisté. Nejvíce obyvatel se hlásí k římskokatolické církvi. Výchovné a vzdělávací aktivity realizují většinou církve, které se primárně orientují na sféru náboženství. Společným cílem edukačních aktivit

církvi či spolků je pomoc při duchovním vývoji. V dnešní době vzrůstá zájem o kurzy meditace, holotropního dýchání, astrologie, numerologie apod. (Šerák, 2009)

1.2 Výchova a vzdělávání dospělých

„Výchova je záměrná, cílevědomá soustava činností, jež směřují k trvalému utváření osobnosti člověka a podmínek pro jeho rozvoj (formování názorů, postojů, přesvědčení, citů)“ (Bednaříková, 2006a, s. 50). Vzdělávání je základním pojmem pedagogické teorie a praxe. Vzdělávání Průcha, Walterová, Mareš (2013) chápe jako zkonstruovaný systém informací a činností, které jsou plánovány v kurikulu ve školách, ve vyučovacích hodinách a jsou realizovány ve výuce. Socioekonomické pojetí vzdělávání hovoří o tom, že vzdělávání je jedna z kategorií, které charakterizují populaci. Je to vlastnost populace determinovaná sociálními a ekonomickými faktory (Průcha a kol., 2013).

Věda, která se zabývá výchovou a vzděláváním dospělých se nazývá Andragogika (Bednaříková, 2006a). Definici andragogiky uvádí Beneš (2014) *„vědní obor v systému věd o výchově a vyučování, zaměřený na veškeré aspekty vzdělávání a učení se dospělých“*. Také uvádí druhou definici: *„studijní obor v programu pedagogických věd, sloužící přípravě budoucích odborníků v oblasti vzdělávání dospělých“*.

Vzdělávání člověka nemůže být omezeno pouze na období dětství a mládí, ale naopak je doprovázeno ve všech věkových stupních (Mužík, 2004). První zmínky o vzdělávání dospělých můžeme najít již v dílech starých civilizací například v Číně, Japonsku, Indii, Babylónii aj. Ve starém Řecku a Římě bylo realizováno vzdělávání dospělých uvědoměle ve vědeckých, učebních centrech. Dílčí zmínky o vzdělávání dospělých lze také najít již v dílech humanistů a reformátorů a především v díle *„Obecná rozprava o nápravě věcí lidských“* – 4. část PAMPEDIE od Jana Amose Komenského. Velký rozmach nastal v 19. století, kdy vznikaly vzdělávací spolky, vzdělávací střediska, dělnické a lidové akademie v Anglii a USA. Po druhé světové válce vzrůstá potřeba vzdělávání dospělých (profesní vzdělávání, podnikové, korespondenční studium). Po roce 1948 byla oblast vzdělávání dospělých zcela podřízena zájmům komunistické strany, ale přes to fungovali závodní školy práce, podnikové technické školy a instituty zájmového vzdělávání. Od roku 1989 bylo zájmové vzdělávání dospělých podřízeno mechanismům nabídky a poptávky, kdy do řízení nevstupoval stát, ale Asociace institucí vzdělávání dospělých a Česká asociace distančního univerzitního vzdělávání (Bednaříková, 2006a).

Vzorci chování a potencial k výkonům si můžeme přinést do života buď v zásadě hotové – tedy zdědit po našich předcích nebo se jim v průběhu života naučit. Učení a dědění jsou standartní cesty, kterými se formuje lidská osobnost. Učením a vzděláváním rozšiřujeme potencial člověka. Také tím vznikají nebo se rozvíjejí lidské zdroje. Lidské zdroje nejsou lidé, nýbrž potencial, který lidé mají a mohou ho využívat k výkonu, tedy k vykonávání práce (Plamínek, 2014).

Výchovné působení může být přímé nebo nepřímé. U přímého působení si je jedinec vědom, že je ovlivňován. Nepřímé výchovné působení je založeno na vytváření podmínek pro výchovné působení. U dospělých je samozřejmě efektivnější nepřímé výchovné ovlivňování, protože vychovávání ve smyslu záměrné a řízené manipulace je pro dospělé jedince citlivou záležitostí (Bednaříková, 2006a).

Veteška, Vacínová (2011) se shodují, že schopnost učit se je velmi složitým pojmem, u dospělých je nutno přihlížet k tomu, o jakou fázi učebního procesu se jedná. Také předpokládají, že ve schopnosti učit se je obsahem pět základních faktorů:

- Kapacita schopnosti učit se – kolik materiálů je schopen dospělý zpracovat.
- Lehkost učení – jak rychle či pomalu informace přijme.
- Trvalost – do jaké hloubky tématu je schopen proniknout a jak je schopen si učivo vybavit.
- Intenzita učení.
- Zájem učení – jakou má motivaci, odpovědnost, povinnost, nutnost se učit.

Motivovat dospělého ve vzdělávání je možné dvojím způsobem. První způsob je, že při motivaci ve výuce se vychází z dominujících potřeb v subjektivní hierarchii. Například, že témata jsou volena se zřetelem na zájmově zaměření učícího se nebo je navozována pedagogická interakce s ohledem na aktuální sociální potřeby dospělého. Druhý způsob je zaměřen na vnější podmínky s obsahem aktivovat tak silných incentív pro konkrétní skupiny potřeb. Tím potřeby aktivovat a tak vzbudit motivaci, která bude směřována k požadované učební činnosti (Veteška, Vacínová, 2011).

Mužik (2004) uvádí, že vzdělávání dospělých je motivováno úsilím člověka uspokojit své potřeby a že vzdělávání v mládí a v dospělosti jsou vzájemně nezastupitelné. Z tohoto vyplývají tyto faktory pro výchovnou a vzdělávací péči dospělých:

- vzdělávání jako nutný doprovodný jev života
- zaměření na potřeby účastníka

- učení potřebného
- pomoc při řešení profesních a životních problémů

1.2.1 Bariéry ve vzdělávání dospělých

I v učení dospělých může nastat někdy situace, kdy různé zábrany negativně ovlivňují průběh i výsledky učení dospělých. Mohou být povahy psychologické, pedagogické i organizační. Do psychologických bariér se řadí nedostatečná motivace, neefektivní styl učení, nedostatek vytrvalosti, intelektu, labilita osobnosti, strach z konkurence nebo ze selhání apod. Psychologické bariéry formulují velký interval od posledního systematického vzdělávání, nedostatek předchozích vědomostí, špatná prezentace učiva, nízká kvalita výuky, nedostatky v osobnosti vzdělavatele, lektora, v hodnocení, zkoušení apod. Do organizačních bariér patří nedostatečné či nesprávné informace o studijních příležitostech, nedostatek finančních prostředků na studium, špatné dopravní spojení ke vzdělávací instituci, špatná rodinná situace (rozvod, péče o babičku) apod. (Bednařiková, 2006b).

Bakešová a kol. (2003) uvádí, že zvláštní situací i překážkou ve studiu je takzvaná frustrace. Frustrační situace nastává, když se vyskytne nějaké omezení v podobě překážky, které člověku brání dosáhnout určitého cíle. Činitelé, které mohou být příčinou frustrace: nedostatečná vytrvalost v učení, aktuální negativní situace v rodině nebo v zaměstnání, malá odolnost vůči stresu či únavě, vlastní učivo, předmět studia, špatně zvolený učební styl, nedostatečná či špatně pojatá motivace. Existují i další činitelé, kteří ovlivňují vznik frustrace spíše jen částečně: zdravotní stav, špatná dostupnost ke vzdělávací instituci, nedostatek předchozích vědomostí, uvědomování si vlastního stárnutí, lektor.

Existují i další bariéry, ale lze však soudit, že výše uvedené patří k hlavním překážkám, se kterými se dospělí nejčastěji setkávají při vzdělávacím procesu. Je na samotném účastníkovi vzdělávání, jak se s bariérami vypořádá (Bakešová a kol, 2003). Tito autoři také uvádí, že mezi rozhodující faktory jsou motivace, pevná vůle a schopnost si práci zorganizovat tak, aby na studium zbylo dostatečné množství času.

1.3 Volný čas v kontextu vzdělávání dospělých

Jelikož se zájmové vzdělávání odehrává ve volném čase člověka, vymezíme, co volný čas znamená a proč hraje tak důležitou roli a funkci v našem životě.

1.3.1 Charakteristika a funkce volného času

Slova volný čas, jsou pro většinu lidí příjemným zvukem, vyvolávající vlnité představy. Lidé si tato slova spojují s oblíbenými činnostmi, jako je například turistika v krajině, poznávání přírody, sporty, pohyb, kutilství, sběratelství, chovatelství, práce s informačními technologiemi nebo umělecké aktivity. Do volného času patří také setkávání s přáteli, partnerny, dobrá zábava a nové zážitky. Pro mnohé lidi může být volný čas spojován s takzvaným nicneděláním, klidným odpočinkem. Toto vše i jiné můžeme zařadit k pojmu volný čas (Bendl a kol. 2015). Již podle Aristotela má být volný čas zasvěcen umění, vědě a především filosofii (Selucký, 1966).

Volný čas bývá někdy pojímán jako synonymum pro životní styl. Dle volnočasových aktivit můžeme zhodnotit životní styl jedince (Janiš, Skopalová, 2016). Psychologický slovník uvádí definici životního stylu : „ *v obecné rovině souhrn individuálních postojů, hodnot a dovedností odrážejících se ve výrobní, umělecké a jiné činnosti člověka; zahrnuje síť mezilidských vztahů, výživu, tělesný pohyb, organizaci času, zájmy a záliby*“ (Hartl, Hartlová, 2010, s. 559).

Hradečná (1995, str. 65) vymezila volný čas jako dobu kdy „*člověk patří sám sobě*“, Jde o čas, kdy je člověk oproštěn od všech každodenních starostí, povinností a záležití jen na něm, jak a čím tento čas naplní. Pro volný čas je typická dobrovolnost a možnost sestavení vlastního individuálního plánu, tak abychom nechali vyniknout naše schopnosti a zájmy. Volný čas se projevuje v konkrétních aktivitách jako je například odpočinek nebo rekreace (Šerák, 2009). Pojem volný čas vymezují autoři (Pávková, a kol. 2002) jako dobu, která zahrnuje odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání a dobrovolnou společensky prospěšnou činnost. Do volného času neřadíme biologické potřeby jedince, jako je hygiena, jídlo, spánek nebo zdravotní péče.

Volný čas, přeloženo do angličtiny *leisure time*, je čas, kdy jedinec nevykonává činnosti pod nátlakem závazků, které vyplývají z jeho sociálních rolí, při kterých se musí zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy tento čas bývá označován jako čas, který nám zbyde po splnění pracovních i nepracovních povinností. Je to čas, pro jehož naplnění jsme se rozhodli svobodně, přináší nám příjemné zážitky a uspokojení našich potřeb (Hofbauer, 2004). Selucký (1966) jednoduše charakterizuje volný čas jako část dne, týdne či roku, v níž člověk nemusí provádět své povinnosti, ale může činit to, co právě chce, co se mu líbí a co si zvolí.

V dospělosti již jedinec zpravidla umí nakládat se svým volným časem z pohledu zájmů. Z pohledu stárnutí je aktivita člověka velmi důležitým faktorem pozitivně působící na jeho zdravotní stav (Spousta, 1996).

Slepičková (2000) řadí do volného času tyto aktivity:

- aktivity manuální – zahrádkaření, kutilství, ruční práce atp.
- aktivity fyzické – procházky, sport, atp.
- aktivity kulturně uměleckého typu receptivního – četba, návštěvy divadel, kin, poslech rádia atp.
- aktivity kulturně uměleckého typu tvořivého a interpretačního – hudba, zpěv, herecká činnost, fotografování atp.
- aktivity kulturně racionální – dobrovolné vzdělávání, sledování masmédií, luštění křížovek atp.
- aktivity společensko-formální – výkon veřejných funkcí, schůze, práce ve společenských a politických organizacích,
- aktivity společensko-neformální – rodinné návštěvy, návštěvy kaváren atp.
- hry, podívaná, sběratelství – sportovní diváctví, společenské hry,
- pasivní odpočinek – sezení, polehávání, spánek (mimo hlavní), kouření, popíjení kávy atp.

Německý pedagog Horst Opaschowski vytvořil zřejmě nejkomplexnější systém funkcí volného času. Opaschowski nenazývá tento systém funkcemi, ale mluví o volnočasových potřebách:

- rekreace – zotavení, psychické uvolnění, osvobození od zátěže, odpočinek atp.
- kompenzace – vyvážení jednostrannosti, doplnění nedostatků, rozptýlení a potěšení atp.
- edukace – vzdělávání, učení, poznání atp.
- kontemplace – klid, meditace, sebereflexe, čas pro sebe atp.
- komunikace – vztahy, láska, sdílení atp.
- integrace – účast, spoluodpovědnost, iniciativa atp.
- participace – účast, angažovanost, spoluodpovědnost atp.
- enkulturace – kreativní rozvoj, fantazie, řešení problémů, účast na kulturním životě atp (Vážanský, 2001, s. 36-38).

1.3.2 Zvláštnosti volného času dospělých

Hlavní roli v oblasti volného času hraje rodina. Rodina utváří hmotné podmínky a sociální ochranu, začíná s výchovou a vzděláváním, rozvojem mezilidských vztahů a klade zásady hodnotové orientace. Rodina jako primární sociální skupina je rozhodujícím faktorem pro to, jak bude dospělý jedinec trávit svůj volný čas (Hofbauer, 2004). Spousta (1996) se shoduje s názorem, že v dospělosti je trávení volného času výsledkem vzorců chování a priorit hodnot, které si člověk postupně tvořil v průběhu života. Je nesmysl člověka v dospělém věku nutit například k umění, když k němu dříve nebyl veden. Pokud k nějaké aktivitě dospělý neměl vztah již v mládí či dětství, nebude ho mít ani v dospělosti. Poznatky o jednotlivých aktivitách sbírá člověk v průběhu celého života, nikoli ze dne na den. Je tedy důležité se různým aktivitám ve volném čase věnovat již od raného dětství. Všechny aktivity dělají náš život hodnotnějším, zajímavějším, zbavují nás nudy a nespokojenosti (Spousta, 1996).

Náplň volného času dospělého vychází primárně z faktoru dostatečného blahobytu, a proto se rozvíjí většinou až v podmínkách bohaté společnosti. Na podobu volného času mají vliv mnohé sociální, politické a ekonomické jevy. Stejně tak i demografické, kulturní a jiné specifické faktory, které mohou volný čas podporovat nebo omezovat. Jeho prožívání závisí na zaměření a typu osobnosti, typu výchovy, ať už rodinné, školní nebo mimoškolní, na společenském prostředí, kulturních tradicích atd. (Šerák, 2009).

Mezi významné aspekty ovlivňující volný čas Šerák (2009) radí: věk, pohlaví, sociální skupiny, bydliště, profese, vzdělání.

2 PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK JAKO CÍLOVÁ SKUPINA ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

V této kapitole se budeme zabývat pojmem pedagogický pracovník, jelikož empirická část je zaměřena právě na tuto cílovou skupinu. Bude vymezeno, kdo pedagogický pracovník je a jaké jsou předpoklady pro výkon jeho činnosti.

2.1 Pedagogický pracovník

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů uvádí, že:

„Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu, dále jen "přímá pedagogická činnost"; je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.“

V § 2 výše uvedeného zákona nalezneme, kdo vykonává přímou pedagogickou činnost a je tedy pedagogickým pracovníkem. Jedná se o tyto pracovníky, ke kterým udáváme popis jejich profese:

- **učitel** – je obecně osoba, která řídí a podněcuje učení jiných osob. Je to vzdělavatel. Je to primární osoba ve vzdělávacím procesu, kvalifikovaný pedagogický pracovník, vykonávající učitelské povolání (Průcha, Walterová, Mareš, 2013).
- **pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků** – *„Pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků zajišťuje profesní rozvoj pedagogických pracovníků škol a školských zařízení, poskytuje poradenství v otázkách metodiky a řízení škol a školských zařízení, zprostředkovává informace o nových směrech a postupech ve vzdělávání“* (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017).

- **vychovatel** – se zaměřuje na rozvoj osobnosti dětí nebo studentů, jejich zájmů, znalostí a tvořivých schopností v zájmovém vzdělávání ve školském nebo jiném zařízení (Poláková, 2010).
- **speciální pedagog** – Jde o pedagoga, který má vzdělání a kvalifikaci pro práci s osobami, které vyžadují zvláštní péči ve školách a zařízeních speciálního školství (Průcha, Walterová, Mareš, 2013).
- **psycholog** – Pro výkon profese psychologa, je třeba získat odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu psychologie (MŠMT, 2016).
- **pedagog volného času** – vykonává výchovnou a vzdělávací činnost zaměřenou na oblast volného času dětí, žáků, studentů a dospělých se všeobecným zaměřením na rozvoj jejich zájmů, znalostí, tvořivých schopností, které probíhají podle rámcového plánu činnosti školského zařízení (Poláková, 2010).
- **asistent pedagoga** – Vykonává pomocné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů a svým působením napomáhá učitelům při výuce (Poláková, 2010).
- **trenér** – zajišťuje odbornou trenérsko metodickou činnost a sportovní přípravy v daném odvětví (Poláková, 2010).
- **metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně** – působí v pedagogicko-psychologické poradně (MŠMT, 2016).
- **vedoucí pedagogický pracovník** - je osoba, která získala kvalifikaci v oblasti řízení školských zařízení a škol (MŠMT, 2016).

2.2 Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka

Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka definuje § 3 zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

Jde o tyto předpoklady:

- způsobilost k právním úkonům: Za právně způsobilého jedince považujeme člověka, který dosáhl plnoletosti, tedy osmnáctého roku věku (Poláková, 2010).
- odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává: Bližší informace a podmínky pro získání odborné kvalifikace udávají § 6 až 22 zákona o pedagogických pracovnících (Valenta, 2010).

- bezúhonnost: Bezúhonnost se prokazuje výpisem z trestního rejstříku před vznikem každého pracovněprávního vztahu (Valenta, 2010).
- zdravotní způsobilost: Každý uchazeč musí doložit potvrzení lékaře o zdravotní způsobilosti (Poláková, 2010).
- znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak.

Výše uvedené předpoklady musí splňovat každý pedagogický pracovník, aby bylo zajištěno, že s účastníky vzdělávání pracují kvalitní pedagogičtí pracovníci. Otázkou zůstává, zda tyto předpoklady jsou dostatečně relevantní pro výkon kvalitního pedagogického pracovníka. Domníváme se, že pedagogický pracovník se zdokonaluje ve své profesi letitou praxí. A jednou z možností jak si může rozšířit své znalosti a dovednosti patří i zájmové vzdělávání, kterému se věnujeme v této diplomové práci.

3 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V OLOMOUCI

Třetí kapitola se věnuje vybraným možnostem zájmového vzdělávání pro dospělé v městě Olomouc.

3.1 Město Olomouc

„Město Olomouc na ten čas nejpřednější jest v tomto Markrabství Moravském.“

Paprocký z Hlahol, 1593

Olomouc byla odjakživa přirozeným centrem Moravy a její počátky sahají až do 9. století, kdy se kladly základy kultury a vzdělanosti. Současná Olomouc je jednou z nejvýznamnějších městských památkových rezervací s celou řadou dochovaných dokladů dokumentujících její stavební vývoj od dob románských až do dnešních dnů. Od roku 2000 se jeden z nich – Sloup Nejsvětější Trojice – dostal na seznam světového dědictví UNESCO (Valušková, 2017).

Město Olomouc je s více než sto tisíci obyvateli jedním z nejvýznamnějších měst v České republice. Díky své bohaté historii, starobylé univerzitě, kulturním a řemeslným tradicím, ale především centrální poloze na území Moravy byla vždy atraktivním místem pro turisty, obchodníky či podnikatele. Město Olomouc lze charakterizovat jako město s rozvinutým průmyslem, službami a moderním vědeckovýzkumným zázemím. Olomouc je díky vysokému školství a velkému počtu základních a středních škol centrem vzdělanosti nadregionálního významu. Vzdělání obyvatelstva okresu Olomouc je nad průměrem České republiky, což vytváří skvělé podmínky pro budoucí ekonomický rozvoj regionu (Magistrát města Olomouce, 2012).

Olomouc má mnohé co nabídnou v oblasti kultury. Nachází se zde Moravské divadlo, Moravská filharmonie, Vlastivědné muzeum, Muzeum umění, mnoho pěveckých souborů, komorních hudebních těles a celé řady menších galerií. Pro návštěvníky bylo otevřeno v roce 2006 Arcidiecézní muzeum a v roce 2011 Arcibiskupský palác (Magistrát města Olomouce, 2012).

Město Olomouc patří k významným sportovním centrům, což potvrzuje fakt, že získalo prestižní titul Evropské město sportu 2017. Od roku 2010 je ve městě pořádán druhý největší půlmaraton na území ČR – Mattoni 1/2Maraton Olomouc, který byl v minulosti několikrát oceněn zlatou známkou kvality IAAF. Této akce se účastní až čtyři a půl tisíce běžců. V Olomouci nechybí fotbalový stadion, zimní stadion, plavecký stadion, sportovní hala

ani tenisové kurty. Do oblasti sportu spadá i množství dalších sportovních zařízení jak tradičních, tak i v regionu ojedinělých, jako je např. lanové centrum PROUD nebo Omega centrum sportu a zdraví. Na Svatém Kopečku nalezneme Zoologickou zahradu, která chová přes 400 druhů zvířat. V červnu 2009 byl otevřen Olomoucký aquapark, ve kterém je návštěvníkům k dispozici celkem 1 150 m² vodních ploch. V provozu je také Olomoucký plavecký stadion (Magistrát města Olomouce, 2012).

3.2 Rešerše zájmového vzdělávání v městě Olomouc

Z výše uvedeného textu vyplývá, že město Olomouc má širokou volnočasovou nabídku v oblasti sportu a kultury. Široká nabídka je také v jiných oblastech zájmových aktivit. V té kapitole budou představeny vybrané možnosti zájmového vzdělávání v Olomouci. Budeme vycházet ze Šerákova členění, které bylo uvedeno v kapitole 1.1.3. V jednotlivých oblastech budou představeni vybraní hlavní zástupci dané oblasti a další vybrané možnosti budou znázorněny v tabulce. Jednotlivé organizace budou vyhledávány pomocí klíčových slov zadaných do prohlížeče google.com.

Kulturní a estetická výchova

Tato oblast je velmi bohatá v Olomouci. Dospělí mají mnoho možností, jak uspokojit své zájmy v oblasti kultury a estetické výchovy. Nachází se zde mnoho muzeí, divadel, kin, galerií a po celý rok probíhají nejrůznější akce i koncerty.

Mezi významné instituce patří Muzeum umění Olomouc, kde mohou návštěvníci vidět zhruba 91 089 sbírkových předmětů z oblasti malířství, sochařství, kresby, volné a užité grafiky, fotografie, užitého umění a dokumentace architektury. Také jsou zde pořádány vzdělávací akce: animační programy pro dospělé, komentované prohlídky aktuálních výstav, výtvarné akce s umělci, víkendové dílny (Muzeum umění Olomouc, 2016).

Na Horním náměstí nalezneme Moravské divadlo Olomouc, kde můžeme navštívit balet, klasické operety, opery, muzikály, činohry, pohádky a v přilehlém sálu se odehrávají koncerty Moravské filharmonie (Moravské divadlo Olomouc, 2021).

Muzea	Muzeum umění Olomouc
	Vlastivědné muzeum Olomouc
	Arcidiecézní muzeum
	Muzeum Olomoucké pevnosti
Galerie	Galerie RUBIKON
	Galerie LABYRINT
	Galerie města Olomouce
	Galerie FLORA
Divadla	Moravské divadlo Olomouc
	Divadlo hudby
	Divadlo na cucky
	Divadlo Tramtárie
	Divadlo na Šantovce
	Kašpárkova říše
Kina	Premiere Cinemas Olomouc
	Kino Metropol Olomouc
	Multikino CineStar Olomouc
	Letní kino Olomouc
Knihovny	Knihovna města Olomouce
	Vědecká knihovna Olomouc

Pohybová a sportovní výchova

I pohybová a sportovní výchova je v Olomouci velmi široce rozšířená. Nachází se zde mnoho institucí zabývajících se sportem.

Machová, Kubátová (2009) uvádí, že je pohyb nezbytný a je nejpřirozenější dispozicí k udržení a utvrzování standardních fyziologických funkcí organismu, jako je zvýšení tělesné zdatnosti, redukování hladiny cholesterolu, přispívá k lepší duševní čilosti, pohody a odolnosti proti stresu, pomáhá k lepšímu prokrvení a okysličení mozku, zbavuje bolesti zad, zpevňuje kosti, zlepšuje fyzický vzhled díky prokrvení kůže a je prevencí proti chronickým i neinfekčním chorobám. Všechny tyto funkce přispívají ke zdraví nejen dospělého jedince.

V Olomouci se nachází hned několik sportovišť. Mezi největší patří Olomoucký zimní stadion, který byl pro veřejnost otevřen v roce 1948, tehdy fungoval ještě jako nezastřešená

ledová plocha. Zde se dá provozovat hokej, bruslení, krasobruslení a sledge hokej (Sportuj v Olomouci, 2021). Mezi velké sportoviště se řadí i Andruv stadion, který je využíván především fotbalovým klubem SK Sigma Olomouc. Stadion má kapacitu 12 566 míst pro diváky (SK Sigma Olomouc, 2004).

V Olomouci je možné si vyzkoušet tyto vybrané pohybové aktivity: golf, baseball, fotbal, hokej, judo, atletiku, badminton, plavání, veslování, kanoistiku, tenis, volejbal, minigolf, golf, sportovní gymnastiku, discgolf, jezdeckví, parkour, aqua aerobic, plážový volejbal, spinning, fitness, jumping, kuželky, bowling, sportovní lezení, bouldering, stolní tenis, squash, crossfit, jóga, aerobic, tanec, pilates, kruhový trénink, vodní polo, synchronizované plavání, plavání s ploutvemi, brazilské Jiu Jitsu, házená, cirkusovou akrobacii. V Olomouci také sídlí více než patnáct posiloven.

Z uvedených pohybových aktivit je zřejmé, že nabídka je velmi bohatá. Jak již bylo výše zmíněno, každoročně se v Olomouci pořádá půlmaraton, na který se mohou přihlásit nejen dospělí z celé České republiky, ale i ze zahraničí.

Atletika	Atletický klub Olomouc
Běh	Liga 100
	SK Haná Orienteering
	Spolek orientačních běžců Olomouc
Cyklistika	Biketrial klub Olomouc
	Kolarna Olomouc
	SKIVELO neslyšících Olomouc
Jóga	Aurarelaxjoga
	Centrum jógy SÁDHANA
	Centrum vitality
	Jógacentrum Olomouc
Lyžování	Ski areál Hlubočky
	Ski areál Hrubá voda
	Newman school
Florbal	FBC Droždín
	FBS Olomouc

	Sokol Olomouc
Golf	Adventure golf OMEGA
	Golf klub Olomouc

Cestování a turistika

Oblast cestování je realizována především cestovními kanceláři. Cestovní kanceláře nabízí zájezdy nejen do tuzemska, ale i do zahraničí. V oblasti turistiky nalezneme několik organizací, které se věnují různým zájezdům, besedám, exkurzím, výletům a dalším.

Cestovní kanceláře	Blue Style
	Invia
	Victoria
	FISCHER
	Bohemian Fantasy spol. s r. o.
	FIRO-tour
	Alexandria
	ČEDOK
	EXIM TOURS a.s.
Turistika	Klub českých turistů TJ Milo Olomouc
	Turistický oddíl Modré slunce
	Klub Dobrý hospodář Olomouc

Zdravotní výchova

Oblast zdraví v Olomouci má na starosti Oblastní spolek Českého červeného kříže. Tento spolek poskytuje široké veřejnosti olomouckého regionu humanitární služby v těchto hlavních oblastech: sociální činnosti, bydlení, kurzy, školení, výuka první pomoci, praktické ukázky poskytování první pomoci, zdravotnický zabezpečuje hromadné akce, bezplatně zajišťuje dárce krve, šíří mezinárodní humanitní právo. Zajišťuje také kurzy první pomoci pro pedagogy (OS ČČK Olomouc, 2008).

Environmentální výchova

Mezi hlavní iniciátory ekologické výchovy patří Hnutí DUHA Olomouc. Hlavním cílem této organizace je zlepšování stavu životního prostředí a informovanost občanů o ekologických tématech na Olomoucku (Hnutí DUHA Olomouc, 2008).

Centrum ekologických aktivit města Olomouce, můžeme najít ve Sluňákově, v Horce nad Moravou, nedaleko Olomouce.

Do oblasti environmentální výchovy můžeme také zařadit Český svaz včelařů, Český rybářský svaz nebo Český kynologický svaz Olomouc. V Olomouci nalezneme také tři botanické zahrady a Zoologickou zahradu na Svatém Kopečku.

Několikrát do roka je pořádána akce Uklidme Česko. Uklidme Česko, je úklidová akce, která probíhá v celé České republice. Cílem této akce je uklidit nelegálně vzniklé černé skládky a nepořádek (Uklidme Česko z. s., 2021).

Vědeckotechnické vzdělávání

V této oblasti se dospělí mohou zdokonalit například v kroužcích Domu dětí a mládeže Olomouc, kde mohou navštěvovat kroužek železničních modelářů nebo včelařů (Dům dětí a mládeže Olomouc, 2019).

V Olomouci také najdeme několik kynologických klubů. Jeden z největších je Základní kynologická organizace Olomouc-Černovír. Zde se zabývají všestranným výcvikem psů v rámci sportovní kynologie a také se zabývají výchovou a poslušností ve výcviku psů (Kynologie Olomouc, 2021).

Do této oblasti můžeme také zařadit i výstavy a stálé expozice ve Vlastivědném muzeu Olomouc. Muzeum zde nabízí například expozici Příběh kamene, která informuje návštěvníky o geologii města Olomouce a okolí, o kamenných nástrojích z archeologické sbírky muzea a také zde nalezneme sbírky lapidária (Vlastivědné muzeum v Olomouci, 2021).

Kynologie	Kynologický klub Olomouc-Neředín
	Školící středisko kynologie Olomouc Černovír
	Cvičiště Canis Familiaris
Technické svazy	Okresní myslivecký spolek Olomouc
	Územní sdružení Českého zhrádkářského svazu Olomouc
Muzea a	Vlastivědné muzeum Olomouc

knihovny s technickou tématikou	Vědecká knihovna Olomouc
	Pevnost poznání Olomouc

Jazykové vzdělávání

V Olomouci je několik jazykových škol, které nabízejí jazykové kurzy například angličtiny, francouzštiny, španělštiny, italštiny, japonštiny, němčiny a mnoho dalších.

Mezi významnou jazykovou školu patří Lingua centrum jazyková škola, která provozuje doučování z cizích jazyků, kurzy, pomaturitní studium, individuální výuku, kurzy v zahraničí nebo kurzy pro firmy. Celkem se zde dospělí mohou naučit až 25 cizích jazyků (Lingua Centrum jazyková škola, 2021).

Jazykové školy	Jazyková škola Lingua Centrum s.r.o.
	Kurzy angličtiny Olomouc
	Škola Populo
	Jazyková škola LITE
	Jazyková škola UPLIFT
	Lanquest
	Oxford jazyková škola s.r.o.
	Jazyky hravě a efektivně
	Jazyková škola ComPass
	Amadeus - Jazyková Agentura
	Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Náboženská a duchovní výchova

V Olomouci sídlí Arcibiskupství olomoucké, které se mimo jiné věnuje rozvoji duševního života pomocí přednášek pro dospělé. V kostelích můžeme navštívit několik bohoslužeb, které jsou hojně navštěvovány hlavně o duchovních svátcích během celého roku.

Vedle tradičního křesťanství nalezneme v Olomouci i jiné náboženské směry. Například i židovství, prostřednictvím Židovské obce Olomouc. Najdeme zde i buddhismus. Občanské sdružení Bodhi Olomouc je jednou z nejstarších skupin v České republice, která se zabývá původní Buddhovou naukou (Bodhi Olomouc, 2021).

II EMPIRICKÁ ČÁST

4 ZHODNOCENÍ AKTUÁLNÍHO STAVU V DANÉ PROBLEMATICE

Doposud nebylo realizováno velké množství výzkumů v oblasti zájmového vzdělávání pedagogických pracovníků. Výzkumy jsou většinou zaměřené obecně na cílovou skupinu dospělých.

V roce 2005 byl realizován výzkum s názvem *Vzdělávání dospělých v různých fázích životního cyklu: priority, příležitosti a možnosti rozvoje*. Projekt probíhal v letech 2004 - 2008 na Ústavu pedagogických věd MU ve spolupráci s Fakultou sociálních studií MU a byl podporován MPSV ČR (Rabušicová, 2008).

Výzkumníci si zde kladli otázku, zda mají dospělí v ČR potřebu vzdělávat se, a v kladném případě, v jakých oblastech. Vzorek respondentů byl vybrán metodou náhodného pravděpodobnostního výběru. Projekt se věnoval vzdělávání dospělých v rámci celoživotního učení. Mapuje a analyzuje situaci v ČR v oblasti vzdělávacích potřeb dospělé populace i v oblasti vzdělávací nabídky. Českou situaci konfrontuje se situací v zemích EU a snaží se tak přispět k vytváření funkčního systému vzdělávání dospělých jako součásti vzdělávací a sociální politiky státu. Například bylo zjištěno, že ve volném čase se vzdělává více žen než mužů (Rabušicová, 2006).

V této diplomové práci se také zabýváme tím, jaké bariéry mají pedagogičtí pracovníci při účasti na zájmových aktivitách. Český statistický úřad se zabýval formálním i neformálním zájmovým vzděláváním dospělých v České republice, zkoumal také přístupy a postoje k dalšímu vzdělávání. Tento výzkum byl realizován i v ostatních zemích Evropské unie a nabízí srovnání mezi jednotlivými zeměmi. V tomto výzkumu Českého statistického úřadu bylo zjištěno, že nejčastějším důvodem neúčasti na dalším vzdělávání je nedostatek času nebo rodinné povinnosti. V České republice proběhlo shromažďování dat prostřednictvím tazatelské sítě ČSÚ od září roku 2016 (Český statistický úřad, 2016).

Do výběrového souboru bylo zapojeno 7 780 domácností. Účastníci šetření byli dotazováni na vzdělávání, které absolvovali v posledních 12 měsících předcházejících datu šetření. Mimo socio-demografických charakteristik respondentů bylo zjišťováno zejména jejich zapojení do aktivit formálního či neformálního vzdělávání. Byly také zjišťovány informace o získávání znalostí a dovedností prostřednictvím informálního učení. Například se

zjišťovala jazyková vybavenost respondentů či jejich záliba o četbu knih a novin. Dobrovolnost respondentů byla hlavním aspektem výzkumu (Český statistický úřad, 2016). Tento výzkum se však nezaměřoval na pedagogické pracovníky.

Jednu z novějších prací s názvem *Zájmové vzdělávání dospělých v Olomouci* napsala v roce 2018 Bc. Simona Chaloupková z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého Olomouc. Cílem této diplomové práce bylo zjistit, které faktory ovlivňují účast dospělých na zájmovém vzdělávání, které důvody vedou dospělé k účasti na zájmovém vzdělávání, jaká pozitiva dospělým účast na zájmovém vzdělávání přináší a jak jsou dospělí spokojeni s nabídkou zájmového vzdělávání v Olomouci (Chaloupková, 2018).

Autorka práce provedla kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníku. Výzkumným vzorkem byli dospělí z Olomouce, kteří se účastní zájmového vzdělávání. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 69% žen. Na otázku: „Co vás vedlo k tomu, účastnit se zájmového vzdělávání?“ byla nejčastější odpověď: „Chtěl/a jsem se něco nového naučit.“ Výzkumem bylo také zjištěno, že díky zájmovým aktivitám si našli respondenti nové přátele a většina z nich si myslí, že účast na zájmových aktivitách je skvělým nástrojem k udržení celkové životní spokojenosti a kvality života. O zájmových aktivitách se nejčastěji dozví z internetových stránek. Respondenti uvedli, že největší bariérou pro účast na zájmovém vzdělávání je nedostatek času i nedostatek financí. Nabídku zájmového vzdělávání v Olomouci dotazovaní hodnotili jako uspokojivou. Je zřejmé, že nabídka zájmového vzdělávání v Olomouci má své rezervy a ne všichni respondenti ji považují za dostatečnou. V otevřené otázce, které zájmové aktivity dospělým chybí, odpovídají, že by věnovali větší pozornost kulturním akcím (Chaloupková, 2018).

Podobným tématem se také zabývala autorka Bc. Petra Karbanová ve své diplomové práci s názvem *Zájmové vzdělávání dospělých*. Cílem diplomové práce byla identifikace vzdělávacích potřeb, možností, motivace a případných bariér v zájmovém vzdělávání a zájmových aktivitách učitelů mateřských škol ve městě Liberec. Ke splnění cíle, bylo zvoleno kvantitativní výzkumné šetření dotazníkovou metodou. Bylo dotazováno, jaká oblast zájmového vzdělávání je nejvíce zajímavá. Bylo zjištěno, že respondenti nejčastěji volili kulturní a estetickou výchovu (63,4%), přičemž tuto kategorii vnímáme jako významný faktor života společnosti, rozvoj intelektuální, emocionální i morální úrovně každého občana. Pohybová a sportovní výchova byla respondenty volena jako druhá (58,5%), využívá pohybových aktivit k tělesné přípravě pro životní praxi a rozvoj osobnosti (Karbonová, 2019).

Výsledky výzkumu také ukázaly, že pedagogové v mateřských školách se zájmově vzdělávají a někteří z nich jsou i členy zájmových organizací, klubů, spolků. Respondenti

mají možnost výběru zájmového vzdělávání v místě svého bydliště, z čehož zároveň vyplývá uspokojení jejich vzdělávacích potřeb. Pokud respondenti nenacházeli zcela uspokojivou nabídku zájmového vzdělávání, bývala jejich poptávka směřována na oblast rukodělných a hudebních činností, turistiky a nových trendů cvičení. Míru zapojení do zájmového vzdělávání učitelů nejčastěji limituje nedostatek času a naopak jejich motivací bývá získání nových znalostí, vědomostí a dovedností (Karbanová, 2019).

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V úvodu výzkumného šetření stanovíme hlavní cíl a zformulujeme výzkumné otázky, na které nám výzkumné šetření poskytne odpovědi. Dále bude popsán výzkumný vzorek a metody sběru dat.

5.1 Cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak ovlivnila koronavirová pandemie zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci.

Dílčími cíli bylo stanovit, zda a jak se pedagogičtí pracovníci v městě Olomouc zájmově vzdělávali, zda byli členem nějaké organizace, jakou formou zájmové vzdělávání realizovali, jakou měli motivaci k zájmovému vzdělávání, případně jaké bariéry měli při účasti na zájmovém vzdělávání a to vše v porovnání před koronavirovou pandemií a v jejím průběhu. Také bylo kladeno za cíl zjistit, jestli je nabídka zájmového vzdělávání v městě Olomouci dostatečná a případně formulovat poptávku této cílové skupiny.

5.2 Formulace výzkumných otázek

Bylo stanoveno sedm výzkumných otázek:

1. Jak často se pedagogičtí pracovníci zájmově vzdělávali před a v průběhu koronavirové pandemie?
2. O jaký typ zájmového vzdělávání se pedagogičtí pracovníci zajímali před a v průběhu koronavirové pandemie?
3. Byli pedagogičtí pracovníci členem nějakého klubu, organizace či spolku před a v průběhu koronavirové pandemie?
4. Jakou formou realizovali zájmové vzdělávání pedagogičtí pracovníci před a v průběhu koronavirové pandemie?
5. Jakou motivaci měli pedagogičtí pracovníci k zájmovému vzdělávání před a v průběhu koronavirové pandemie?
6. Začali se pedagogičtí pracovníci kvůli koronavirové pandemii vzdělávat v novém oboru zájmového vzdělávání?

7. Je dostačující nabídka zájmového vzdělávání v městě Olomouci?

5.3 Výběr vzorku do výzkumného šetření

Výzkumným vzorkem šetření byli pedagogičtí pracovníci, kteří pracují v městě Olomouci. Respondenti byli vybráni prostým záměrným výběrem založeným zejména na dobrovolnosti. Dotazník byl distribuován pomocí emailové korespondence vybraným pedagogickým pracovníkům, kteří mají volně přístupnou emailovou adresu na stránkách školních zařízení. Celkem bylo odesláno 132 emailů s odkazem na dotazník. Návratnost byla po zaokrouhlení 69%. Odpovědi byly přijaty od 91 respondentů, z nichž bylo pouze 18 mužů. Z vyplněných dotazníků nemusel být žádný vyřazen, jelikož všechny dotazníky byly vyplněny správně a dostatečně. Pohlaví, věkovou strukturu, dosažené vzdělání a povolání výzkumného vzorku uvádí následující tabulky.

Tabulka č. 1: Pohlaví výzkumného vzorku

Pohlaví	Absolutní četnost respondentů
Žena	73
Muž	18

Tabulka č. 2: Věková sktruktura výzkumného vzorku

Věková kategorie	Absolutní četnost respondentů
18 - 20 let	0
21 - 29 let	15
30 - 39 let	14
40 - 49 let	20
50 - 59 let	30
60 nebo více let	12

Tabulka č. 3: Dosažené vzdělání výzkumného vzorku

Dosažené vzdělání	Absolutní četnost respondentů
Střední s maturitou	6
Vyšší odborné	2
Vysokoškolské – bakalářský titul	9
Vysokoškolské – magisterský titul	64
Vysokoškolské – doktorský titul nebo vyšší	10

Tabulka č. 4: Povolání výzkumného vzorku

Povolání	Absolutní četnost respondentů
učitel	55
pedagog volného času	16
vychovatel	10
vedoucí pedagogický pracovník	5
asistent pedagoga	2
psycholog	1
speciální pedagog	1
pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků	1
trenér	0

5.4 Metoda sběru dat

Pro výzkumné šetření bylo zvoleno kvantitativně orientované šetření, jelikož bylo očekáváno větší množství dotazovaných, jak uvádíme v předchozí kapitole. Zjišťování dat bylo formou dotazníku. Dotazník je soustava dopředu připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou logicky seřazené a formulované, na které respondenti odpovídají písemnou formou (Chrásková, 2007).

Dotazník byl vytvořen na portále my.surveymonkey.com, tedy v elektronické podobě, jelikož výzkum probíhal v průběhu uzavření škol a školských zařízení z důvodu probíhající koronavirové pandemie.

V dotazníku byly použity dva druhy otázek. Prvním druhem jsou otázky otevřené, kdy respondent volně vyplňuje odpověď. Druhým druhem jsou otázky uzavřené, kdy respondent vybírá z předem připravených odpovědí.

Dotazník byl sestaven celkem z 21 položek. První čtyři položky zjišťovaly pohlaví, věkovou strukturu, dosažené vzdělání a povolání výzkumného vzorku. Ostatní položky jsou sestaveny tak, aby vycházeli z výzkumných otázek uvedených v kapitole 5.2.

Po vytvoření dotazníku proběhl předvýzkum, který měl za úkol zjistit, zda jsou položky (otázky) srozumitelné. Předvýzkumu se zúčastnili čtyři pedagogové volného času. K dotazníku neměli žádné připomínky a hodnotili všechny položky jako srozumitelné. Vyplněné dotazníky byly zahrnuty do celkového výzkumu.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této kapitole budou představeny výsledky, které byly sběrem dat získány. Pracujeme s odpověďmi od 91 pedagogických pracovníků. Již nebudou zmíněné otázky zjišťující pohlaví, věk, dosažené vzdělání a povolání, jelikož byly tyto informace znázorněny v kapitole 5.3.

Výsledky ostatních položek dotazníku budou uváděny v podobě tabulek znázorňujících absolutní četnosti odpovědí. Pod tabulkou bude uveden sloupcový graf, který bude zobrazovat absolutní četnost odpovědí, pro lepší názornost a porovnání.

Tabulky a grafy jsou zpracovány prostřednictvím aplikace Microsoft Office Excel.

Položka č. 1:

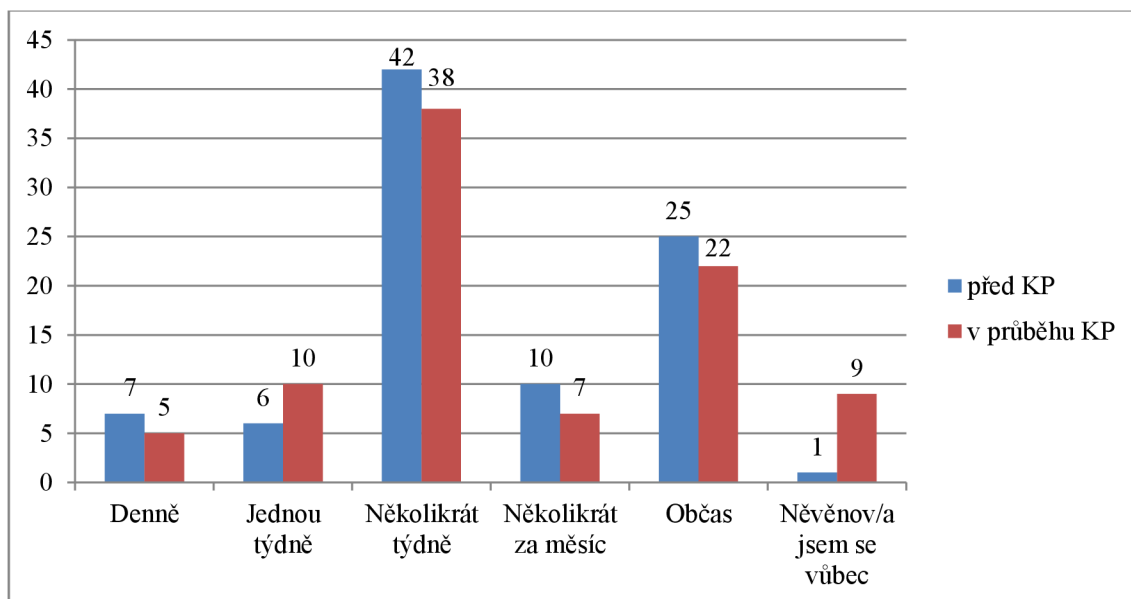
Jak často jste se věnoval/a zájmovému vzdělávání (dále jen ZV) ve svém volném čase před koronavirovou pandemií (dále jen KP)?

Položka č. 2:

Jak často jste se věnoval/a ZV ve svém volném čase v průběhu KP?

Tabulka č. 5: Jak často realizovali pedagogičtí pracovníci (dále jen PP) ZV před a v průběhu KP.

	před KP	v průběhu KP
Denně	7	5
Jednou týdně	6	10
Několikrát týdně	42	38
Několikrát za měsíc	10	7
Občas	25	22
Něvěnov/a jsem se vůbec	1	9

Graf č. 1: Jak často realizovali PP ZV před a v průběhu KP.

První a druhá položka byla orientována na to, jak často se respondenti věnují ZV před KP a v jejím průběhu. Nejčastěji podle odpovědí se tito respondenti věnovali ZV několikrát týdně v obou případech. To je velmi pozitivní, protože v průběhu KP klesl zájem o ZV jen o 4 % v odpovědi: několikrát týdně. Z uvedených odpovědí je zřejmé, že se respondenti ZV věnovali pravidelně, ale i sporadicky. Před KP se nevěnoval ZV pouze jeden respondent, v průběhu KP se k němu přidalo pouze osm respondentů.

Položka č. 3:

O jaký typ ZV jste se zajímal/a před KP?

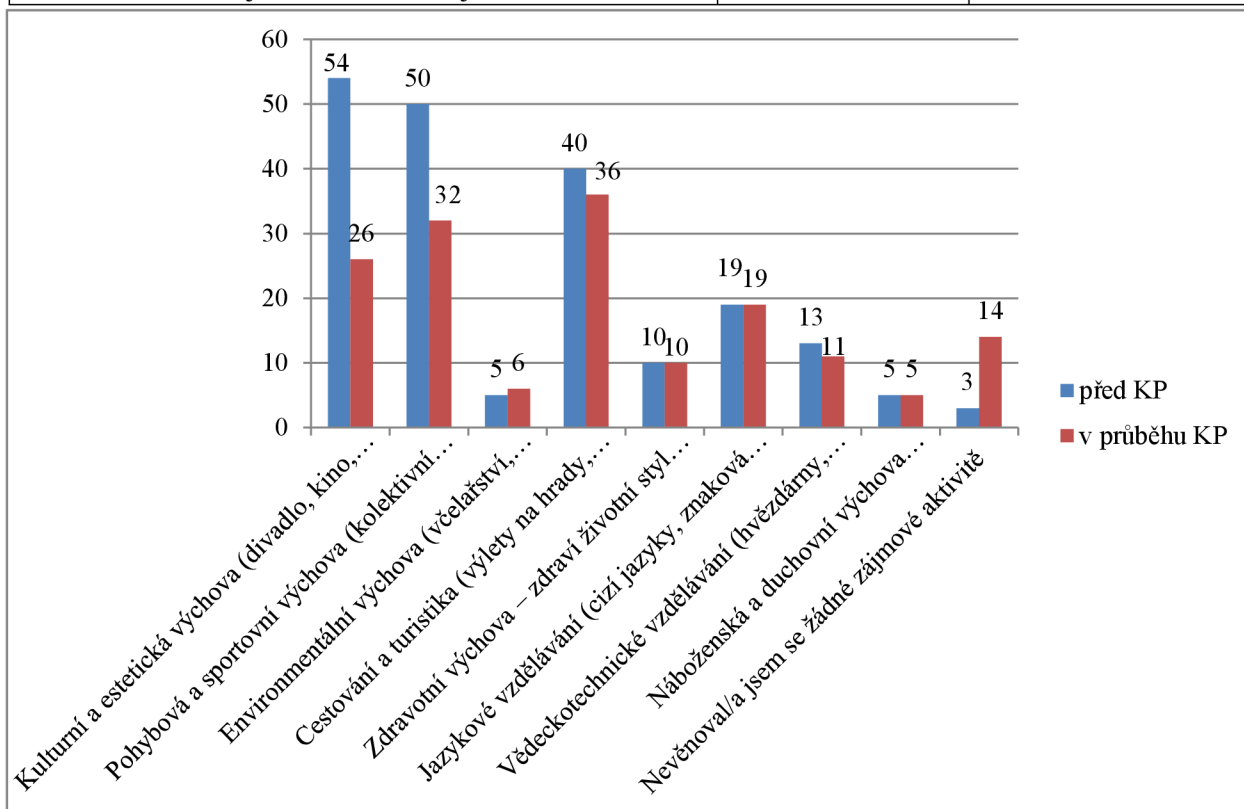
Položka č. 4:

O jaký typ ZV jste se zajímal/a v průběhu KP?

Tabulka č. 6: Typy ZV, o které se PP zajímali.

	před KP	v průběhu KP
Kulturní a estetická výchova (divadlo, kino, přednášky, muzea)	54	26
Pohybová a sportovní výchova (kolektivní hry, Sokol, fitness, tanec...)	50	32
Environmentální výchova (včelařství, myslivost, kynologie)	5	6

Cestování a turistika (výlety na hrady, zámky, rozhledny, cykloturistika)	40	36
Zdravotní výchova – zdravý životní styl (první pomoc, zdravotní věda)	10	10
Jazykové vzdělávání (cizí jazyky, znaková řeč)	19	19
Vědeckotechnické vzdělávání (hvězdárny, planetária, kutilství)	13	11
Náboženská a duchovní výchova (náboženství, meditace)	5	5
Nevěnoval/a jsem se žádné zájmové aktivitě	3	14

Graf č. 2: Typy ZV, o které se PP zajímali.

Výsledky těchto položek ukazují, že největší zájem měli respondenti před KP o kulturní a estetickou výchovu. V průběhu KP zájem opadl o 48 %. Domníváme se, že je to způsobené tím, že v průběhu KP byly velmi omezené možnosti v oblasti kultury. Druhá nejčastější odpověď byla označována pohybová a sportovní výchova. V průběhu KP byl také zaznamenán úpadek, nejspíše je opět důvodem omezené sociální vztahy a omezení pohybu v době KP. Naopak skoro neměnné hodnoty jsou v oblastech zdravotní výchovy, jazykového vzdělávání i cestování a turistiky.

K těmto otázkám se vztahuje i následující tabulka č. 7, ve které jsou uvedeny jiné typy ZV, které respondenti realizovali. Před KP se nejčastěji věnovali zahrádkaření, gastronomii nebo finanční gramotnosti. V průběhu KP se začali věnovat novým oblastem ZV jako jsou například: stavebnictví, psychologie, práce s počítačem, literatura.

Tabulka č. 7: Jiné typy ZV.

Jiné:	před KP	v průběhu KP
stavebnictví	0	1
reality	0	1
psychologie	0	1
komunikace	0	1
praktické výtvarné činnosti	0	1
Práce s počítačem	0	3
Pedagogicko-psychologické dovednosti	1	1
literatura	2	3
jízda na koloběžce	0	1
procházky	0	1
hra na hudební nástroj	1	1
poslouchání podcastů	0	1
historie	0	1
zahrádkaření	3	1
jóga	0	1
gastronomie	3	2
canisterapie	1	0
finanční gramotnost	2	0
cestování	1	0
aktuální geografické trendy	1	0
Moderní kaligrafie (krasopis)	1	0
rybářství	1	0

Položka č. 5:

Byl/a jste členem/členkou nějakého klubu, organizace či spolku před KP, kam jste pravidelně docházel/a?

Položka č. 6:

Byl/a jste aktivním členem/členkou nějakého klubu, organizace či spolku v průběhu KP (online výuka cizího jazyka, online lekce tance)?

Tabulka č. 8: Počty členů nějakého klubu, organizace či spolku.

	před KP	v průběhu KP
ANO	21	13
NE	68	78

Členem nějakého klubu, organizace nebo spolku bylo před KP 23 % respondentů, v průběhu KP pouze 14 %. V následujících položkách jsou uvedené konkrétní kluby, kterých jsou respondenti členy.

Položka č. 7:

Pokud jste odpověděl/a na předchozí otázku ANO, uveďte konkrétně jakého. (Před KP)

Položka č. 8:

Pokud jste odpověděl/a na předchozí otázku ANO, uveďte konkrétně jakého. (V průběhu KP)

Tabulka č. 9: Přehled spolků, organizací či klubů.

	před KP	v průběhu KP
Bílí jeřáb- Tai-chi	1	0
Dákiní jóga	1	0
Fitness club	4	0
FK Nové Sady	1	0

Hudba při záchranném sboru Olomouckého kraje	1	0
dechová hudba Vaše kapela z.s.	1	0
BIT	1	1
Sujok	1	0
hudební sbor	3	1
divadelní soubor	2	1
instruktoři lyžování	1	0
H.E.A.T.	1	0
keramika	1	0
Jóga centrum vitality	1	0
Badminton akademie Olomouc	1	0
Junák	1	1
Mladí ochránci přírody	1	0
Lid Medvědího potoka	1	0
Sportovní klub	4	0
Swingstones	1	0
Fiach bán	1	0
TJ Sokol	2	0
kynologický klub	3	1
Online výuka cizího jazyka	0	3
online lekce tance	0	1
online cvičení	0	1
online jóga	0	2
online šachové turnaje	0	1

V odpovědích mohl respondent uvést hned několik klubů, kterým je členem. Nejpočetnější skupinou klubů jsou kluby, věnující se sportovním a pohybovým aktivitám. V průběhu KP respondenti výrazně členství omezili, ale v jedné aktivitě vzrostl zájem a to o výuku cizích jazyků online.

Položka č. 9:

Jak jste zájmové vzdělávání realizoval/a před KP?

Tabulka č. 10: Formy realizování ZV.

	před KP
sebevzděláváním za podpory relevantních informačních zdrojů (odborná literatura, internet apod.)	67
ve formální nebo neformálních organizaci, specializující se na vzdělávání v dané oblasti zájmu (Dům dětí a mládeže, Středisko volného času, vysoká škola ...)	25
za pomoci formální či neformální organizace, která se přímo nespécializuje na nabídku zájmového vzdělávání, ale přesto svou činností vytváří edukační prostředí (spolek)	19
distančním způsobem (kurzy přes internet)	10
Nerealizovala jsem	4

Před KP byla oblíbená forma vzdělávání pomocí sebevzdělávání za podpory relevantních informačních zdrojů, jako jsou například odborná literatura nebo internet. Nejméně využívaná forma byla distanční (kurzy přes internet).

Otázka č. 10:

Pokud jste se vzdělával/a v průběhu koronavirové pandemie, jakým způsobem probíhala výuka zájmového vzdělávání? (online přednáška, videokonference, samostudium)

Tabulka č. 11: Způsoby realizace ZV v průběhu KP.

	v průběhu KP
samostudium	33
videokonference	13
online přednáška	18
webinář	4
online jóga	1
procházky- naučná stezka	1
dokumentární filmy	1
online kurzy	1
soukromé lekce 1 na 1	1
online bohoslužba	1

Tuto otázku mohli respondenti přeskočit nebo také mohli odpovědět více způsoby realizace ZV. Nejvíce četnou odpovědí bylo samostudium. Oproti minulé otázce se zde výrazně zvýšil zájem o distanční způsob vzdělávání. Respondenti nejčastěji uvedli videokonferenci nebo online přednášku. Objevuje se zde i oblast duchovní výchovy využitím online bohoslužby.

Položka č. 11:

Co Vás motivovalo k účasti na zájmovém vzdělávání, které jste navštěvovala ve svém volném čase před KP? (max. 3)

Položka č. 12:

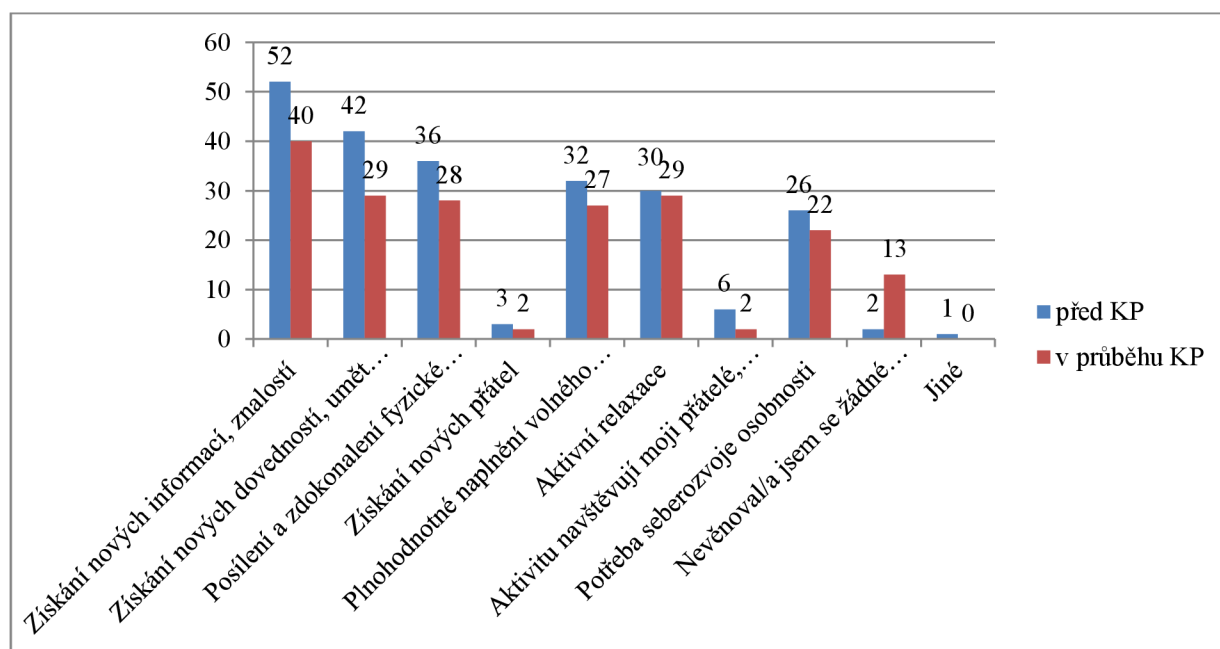
Co Vás motivovalo k účasti na zájmovém vzdělávání, které jste navštěvovala ve svém volném čase v průběhu KP? (max. 3)

Tabulka č. 12: Přehled možných motivací k ZV.

	před KP	v průběhu KP
Získání nových informací, znalostí	52	40
Získání nových dovedností, umět něco vytvářet, dělat, zkoušet	42	29
Posílení a zdokonalení fyzické kondice	36	28
Získání nových přátel	3	2
Plnohodnotné naplnění volného času	32	27
Aktivní relaxace	30	29
Aktivitu navštěvují moji přátelé, známí	6	2
Potřeba seberozvoje osobnosti	26	22
Nevěnoval/a jsem se žádné zájmové aktivitě	2	13
Jiné	1	0

Jiné:

- víra (1)

Graf č. 3: Přehled možných motivací k ZV.

V těchto položkách mohly být označeny maximálně tři odpovědi. V otázce vztahující se na motivaci k ZV byla nejčastěji označena odpověď: získání nových informací a znalostí. Druhou nejčastější odpovědí bylo: získání nových dovedností, umět něco vytvářet, dělat, zkoušet. Z těchto odpovědí můžeme konstatovat, že motivace k ZV je u respondentů především vnitřní. Překvapivé je zjištění, že jako nejmenší motivace je získání nových přátel nebo navštěvování ZV za účelem navštěvovat ji s kamarádem nebo známým.

V průběhu KP četnost odpovědí mírně klesla a nijak výrazně se nezměnila. V odpovědi jiné motivace se objevila jediná odpověď a to: víra.

Položka č. 13:

Když jste se rozhodoval/a pro volnočasové zájmové vzdělávání před KP, co jste musel/a brát nejvíce v úvahu jako možnou překážku? (max. 2)

Tabulka č. 13: Možné překážky k realizaci ZV.

	před KP
nedostatek času	73
rodinné povinnosti	31
slabá motivace	9
nedostatek finančních prostředků	7
špatná dostupnost volnočasových aktivit	6
zdravotní stav	3
jiné	0

Zde mohly být označeny maximálně dvě odpovědi. Nejčastěji zmíněná překážka byla nedostatek času a rodinné povinnosti. Je pochopitelné, že dospělí již nemají tolik času jako děti nebo mládež, ale i přes to si svůj čas umí zorganizovat a podle předchozích výsledků ZV realizují.

Položka č. 14:

Pokud jste se v době koronavirové žádnému zájmovému vzdělávání nevěnoval/a, uveďte důvod

Tabulka č. 14: Důvod nevěnování se ZV v době KP.

	v průběhu KP
nedostatek času	6
přednost rodině	3
chybějící motivace	1
více pracovních povinností	3
omezené možnosti prezenčního vzdělávání	2
uzavřené sportoviště	3

V této otázce jsme zjišťovali možné důvody neuskutečněního ZV v průběhu KP. Nejčastější odpovědí byl nedostatek času. Četnost odpovědí byla nízká.

Položka č. 15:

Začal/a jsem se zájmově vzdělávat v novém oboru kvůli KP. Uveďte v jakém.

Tabulka č. 15: Přehled nových oborů.

nezačal/a	6
seberozvoj	1
cizí jazyk	3
šití	2
cestování, turistika	1
cukrářství	1
online divadelní soubor	1
práce na PC	3

stavební dovednosti	1
výtvarné kurzy	1
otučování	1

Zde jsme zjišťovali, zda se respondenti začali věnovat novému oboru v průběhu KP. Tuto položku mohli dotazující přeskóčit. Šest respondentů odpovědělo slovně, že se nezačali věnovat novému oboru. Nejvíce zmiňovaný obor byla jazyková výchova, kdy se dotazující díky KP začali učit nový cizí jazyk. Dále také uvedli seberozvoj, šicí práce, cestování, cukrářství, divadelní soubor, práce na PC, stavebnictví, výtvarné kurzy nebo otučování.

Položka č. 16:

Nezačal/a jsem se zájmově vzdělávat v novém oboru díky KP. Uveďte proč.

Tabulka č. 16: Důvody neúčasti na ZV.

nedostatek času	10
zdravotní stav	2
nebyl důvod	2
nebyla vhodná nabídka	3
nebyla nálada	3
zájmy se mi nezměnily	4
lockdown	4
více pracovních povinností	4
mám mnoho aktivit	3
neměl/a jsem zájem	4

Touto položkou jsme sledovali důvody, proč se nezačali respondenti zájmově vzdělávat v průběhu KP. Nejčastější odpověď byla, že měli nedostatek času. Dále jim překážel

lockdown, více pracovních povinností, nezám, nálada, zdravotní stav. Naopak některým se zájmy nezměnily, nebo mají mnoho aktivit, takže další, nové realizovat nechtěli.

Otázka č. 17:

Napadají Vás pozitiva v oblasti zájmového vzdělávání, která vyvstala díky KP?

Tabulka č. 17: Pozitiva, která vyvstala díky KP.

ne	8
lepší počítačová gramotnost	18
více volného času	10
Že spousta věcí se dá vyřešit pouze díky PC	1
rozšířilo se portfolio možných forem zájmového vzdělávání	1
prostor pro jiné aktivity nespojené se zaměstnáním	1
pro poctivě pracující učitele žádná, maximálně zkusmo získaná počítačová gramotnost, někdy za pomoci znalejších kolegů.	1
online dostupnost	1
určitě lepší dostupnost, možnost se účastnit online kurzů nezávislých na místě konání (ačkoliv jsem žádný neabsolvovala - vlastně jeden ano v rámci DVPP), více času a vnitřní motivace	1

Nutnost lepší počítačové gramotnosti, která mě přinutila k dávno plánovanému zájmovému vzdělávání.	1
ne, právě naopak	1
lepší počítačová gramotnost účastníků vzdělávání, jinak vidím spíše samá negativa	1
dostupnost, pohodlnost účasti z domova	1
nezaznamenala jsem až tak velkou změnu proti době před pandemií	1
Určitě počítačová gramotnost. V první vlně byli lidé více při sobě, táhli za jeden provaz, nyní je to horší. Společnost je unavená. Ale přesto jsou solidární a posílají peníze např. do Zoo, atd. Více času s rodinou, hraní společenských her. Lepší ovzduší, menší hluk, lidé uklízí a sází. Stavění venkovních stezek pro děti i rodiny. Seberozvoj populace-fyzická (sport) i duševní (četba) stránka. Ale jsou i tací, kteří půjdou s fyzikou i psychikou do háje.	1
stejně jako před časem	1
Více času; lepší organizace; více si vážít, že jsou lidé "spolu" a používají Zoom i na něco jiného než pracovní meetingy	1
více prostoru na online vzdělávání	1
z dříve prezenčních kurzů kurzy online - lepší dostupnost, nezávislost na místě konání	1
více volného času a potřeba se naučit více o online světě kvůli vykonávání zaměstnání	1

více volného času a větší motivace	1
více volného času doma, lepší počítačová gramotnost	1
Určitě více volného času na sebevzdělávání a zlepšení se v ovládnání nových technologií.	1
Více volného času, lepší počítačová gramotnost.	1
více volného času na fyzickou aktivitu lepší počítačová gramotnost	1
zdokonalení práce s počítačem	1
Více volného času, pocit potřeby pohybu	1

Sedmnáctou položkou bylo zjišťováno, zda respondenty napadají pozitiva v oblasti ZV díky KP, která nastala. Nejzmiňovanější odpovědí bylo zlepšení počítačové gramotnosti, nejspíše proto, že lidé měli v době KP home office, děti se učily distančně a proto bylo nutné se více zajímat o počítačovou techniku. Druhá nejčastější odpověď v pořadí byla, že respondenti měli více volného času na ZV. Dále zmiňovali, že se rozšířila nabídka ZV v online prostředí. Také byla zmíněna výhoda, že se dalo ZV konat z pohodlí domova, tedy nezávislost na místě konání. Dále nesmíme opomenout zmíněný pohyb, kdy respondenti měli více času a potřebu provozovat pohybové aktivity. Někteří uvedli, že žádná pozitiva v oblasti ZV nenašli.

Otázka č. 18:

Je pro Vás v současné době dostačující nabídka zájmového vzdělávání v městě Olomouci?

Tabulka č. 18: Odpovědi na otázku č. 18.

Ano	72
-----	----

Ne	18
----	----

Tato položka zjišťovala, jestli je v současné době dostatečná nabídka ZV v městě Olomouci podle oslovených respondentů. Překvapivě 79 % oslovených je spokojena s aktuální dostupnou nabídkou. Ti, kteří odpověděli, že nejsou spokojeni, měli možnost v následující položce napsat, co konkrétně jim chybí.

Otázka č. 19:

Co Vám v Olomouci chybí?

Tabulka č. 19: Přehled poptávky ZV.

Více víkendových kurzů. Nebo kurzů v dopoledních hodinách.	1
více kurzů pro vychovatelky školní družiny mimo pracovní dobu	1
prezenční forma vzdělávání	1
osobní kontakt s lidmi, práce ve skupině	1
nejsou otevřená fitcentra	1
Nabídka je ok v rámci možností, vše se dělá v souladu s opatřeními. Není to jednoduché.	1
lukostřelba	1
kurzy italštiny pro pokročilé studenty, vysoká úroveň jazykových škol jako v Praze	1
kultura, otevřená cvičiště	1

Chybí mi v městské části Holice cyklostezky do města a sportovní vyžití!	1
cítím se v koronavirové době hodně svázaná a omezená, chybí mi volnost, kulturní akce (i když omezení chápu a souhlasím s nimi)	1

Zde mohli respondenti uvést, co konkrétně jim v městě Olomouci chybí za nabídku v oblasti ZV. Jelikož respondenti odpovídali na dotazník v době pandemie, odpovídali spíše na to, na co se těší po skončení KP. Zmiňovali, že jim chybí volnost, kulturní akce, fitcentra, nebo kontakt s lidmi. Někteří však uvedli, jaké ZV jim chybí. Poptávají více víkendových kurzů nebo kurzů konaných v dopoledních hodinách. Dále je poptávána lukostřelba, která v Olomouci není zastoupena. Také někomu chybí cyklostezky a sportovní vyžití.

7 DISKUSE VYBRANÝCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V předchozí části byly představeny výsledky realizovaného výzkumu, který byl zaměřen na pedagogické pracovníky. V této kapitole je potřebné získaná data interpretovat a odpovědět na stanovené výzkumné otázky. Poté vybrané údaje srovnat s daty, které jsou uvedeny v kapitole 4.

Výzkumného šetření se zúčastnilo 91 respondentů – 73 (80 %) žen a pouze 18 (20 %) mužů. Počet žen byl tedy více než čtyřnásobný počtu mužů. Toto zjištění nebylo příliš překvapivé, jelikož mezi pedagogickými pracovníky je obecně více žen než mužů. Tento fakt uvádí i Český statistický úřad ve studii z roku 2007/08 (Český statistický úřad, 2014). Věková struktura respondentů byla rozmanitá. Výzkumu se zúčastnilo nejvíce respondentů ve věkové kategorii 50-59 let – 30 (33 %). Druhá nejčastější věková skupina byla v rozmezí 40-49 let – 20 (22 %). Z tohoto zjištění můžeme konstatovat, že více než padesát procent respondentů spadá do kategorie střední, spíše pozdní dospělosti. Do kategorie stáří, spadá pouze 12 (13 %) respondentů. Nejvíce respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání s magisterským titulem 64 (70 %). Toto je velice pozitivní zjištění, že tolik procent respondentů má vysokou kvalifikaci k činnosti pedagogického pracovníka. Dále bylo zjišťováno povolání pedagogického pracovníka. Nejpočetnější skupinou byli učitelé – 55 (60,4 %). Dále se zúčastnili pedagogové volného času 16 (17,6 %), vychovatelé 10 (11 %), vedoucí pedagogičtí pracovníci 5 (5,5 %), asistenti pedagoga 2 (2,2 %), jeden psycholog, jeden speciální pedagog a jeden pedagog pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (vše 1 %).

První dílčí otázka se zaměřovala na to, jak často se pedagogičtí pracovníci zájmově vzdělávali před koronavirovou pandemií a v jejím průběhu. Z této otázky vycházela položka č. 1 a č. 2. Nejvíce respondentů, a to 46 % se věnovalo zájmovému vzdělávání před koronavirovou pandemií několikrát týdně. Zájem o zájmové vzdělávání v průběhu pandemie nijak výrazně neklesl a výsledky se příliš nelišily od těch před pandemií, což je velmi pozitivní zjištění. V průběhu pandemie bylo zájmové vzdělávání výrazně “zmrazeno“ a i přes to se respondenti zájmově vzdělávali. V následujícím textu zjistíme, jaké formy a způsoby respondenti zvolili.

Druhá dílčí otázka vychází z položky č. 3 a 4. Zde sledujeme o jaký typ (oblast) zájmového vzdělávání měli respondenti zájem před pandemií a v jejím průběhu. Nejvíce oblíbená oblast před pandemií byla kulturní a estetická. Jako druhá pohybová a sportovní.

Nejméně zastoupená oblast byla náboženská a environmentální. Zájmovému vzdělávání se nevěnovali pouze tři respondenti. V průběhu pandemie se respondenti zajímali nejvíce o oblast cestování a turistiky. Tuto oblast si vybrali nejspíše proto, že restrikce v průběhu pandemie dovolovaly pouze omezené aktivity ve venkovním prostředí. Naopak kulturní a pohybová výchova byla velmi omezena. Když porovnáme výsledky před pandemií s diplomovou prací Petry Karbanové (2019), která se ve své práci ptá na stejnou otázku, jen je zaměřena na cílovou skupinu učitelů mateřských škol ve městě Liberci, zjistíme, že výsledky našeho šetření se shodují s prvními dvěma nejpočetnějšími označenými odpověďmi. Pedagogičtí pracovníci nejvíce vyhledávají oblast kulturní a estetické výchovy a také pohybové a sportovní výchovy. Z tohoto zjištění můžeme konstatovat, že by bylo dobré v těchto oblastech nabídnout více možností zájmového vzdělávání. Respondenti uvedli, že se vzdělávají i v jiných oblastech než které nabízí odpovědi položky č. 3 a 4. Před pandemií se věnovali například literatuře, zahrádkaření nebo gastronomií. V jejím průběhu se jejich zájmy změnila a objevily se zde nové oblasti jako například stavebnictví, reality, práce s počítačem nebo psychologie. Respondenti si tedy hledali jiné zájmy, ale zůstali i svých stálých.

Třetí výzkumná otázka se zaměřovala na to, zda respondenti byli členem nějakého klubu, organizace či spolku před pandemií, a zda jim jejich členství vydrželo i v průběhu pandemie. Před pandemií bylo členem nějaké zájmové organizace pouze 23 % respondentů. V průběhu pandemie se jejich členství snížilo o 9 %. V otevřené odpovědi byly uvedeny organizace, které jsou zaměřené na sportovní a pohybovou aktivitu. Také zde byl zastoupen kynologický klub, kterého byli členi 3 respondenti. V průběhu pandemie členství bylo omezeno, ale vzrostl zájem o oblast jazykového vzdělávání.

Dále bylo zjišťováno, jakou formou respondenti realizovali zájmové vzdělávání. Výsledky ukazují, že před pandemií nejčastěji respondenti volili formu sebevzděláváním za podpory relevantních informačních zdrojů (např. odborná literatura, internet). Zatímco 20 % respondentů volilo formu vzdělávání ve formálních či neformálních organizacích, jako je např. Dům dětí a mládeže nebo Střediska volného času. Dále 15 % dotázaných vyhledávalo spolky či jiné nesespecializované organizace na zájmové vzdělávání. Pouze 8 % dotázaných využívalo možnost zájmově se vzdělávat distančním způsobem. Pokud se respondenti zájmově vzdělávali v průběhu pandemie, uvedli, jakou formou ho realizovali. Nejvíce četnou odpovědí bylo samostudium stejně jako před pandemií. Naopak výrazně vzrostl zájem o distanční způsob vzdělávání. Realizovali ho nejčastěji za pomoci videokonferencí, online přednášek nebo webinářů. Můžeme konstatovat, že zájmové vzdělávání bylo mnohem více využíváno v online prostředí.

K otázce týkající se motivace k zájmovému vzdělávání, většina dotázaných uvedla, že největší motivací je získání nových informací a znalostí. Také uvedli možnost získání nových dovedností, umět něco vytvořit, dělat a zkoušet. Výsledky ukazují, že motivace se respondentům před a v průběhu pandemie nezměnila. Výraznější rozdíl byl zaznamenán v označení odpovědi, která říká, že se žádné zájmové aktivity nevěnovali v průběhu pandemie. V odpovědi jiné motivace se objevila odpověď motivace víry.

Položka č. 13 je ukazatelem možných překážek k zájmovému vzdělávání. Nejčastěji respondenti zvolili odpověď: nedostatek času. Bariéru nedostatku času uvádí diplomové práce Karbanové (2019) i Chaloupkové (2018). V obou pracích je překážka nedostatku času nejpočetnější uvedenou odpovědí. Z této skutečnosti můžeme hodnotit, že dospělí jedinci nemají tolik volného času na zájmové vzdělávání, které by potřebovali.

Šestá výzkumná otázka zjišťuje, jestli se pedagogičtí pracovníci díky koronavirové pandemii začali vzdělávat v novém oboru zájmového vzdělávání. Nejvíce zmiňovaný obor byl jazyková výchova – učení se cizího jazyka. Dále byly uvedeny obory ohledně práce na počítači, seberozvoj, cukrářství nebo šití. Šití mohlo souviset s výrobou ochranných pomůcek – roušek, které byly šity v průběhu pandemie. Pokud se žádnému novému oboru respondenti nezačali věnovat, uváděli nejčastěji důvod nedostatku času, více pracovních povinností nebo neměli potřebu a zájem.

V položce č. 17 byly zjišťovány pozitiva ohledně proběhlé pandemie. Největší pozitivum respondenti našli ve zlepšení se v počítačové gramotnosti. Další pozitivum našli v tom, že v průběhu pandemie měli více volného času na zájmové vzdělávání. Před pandemií uváděli, že mají nedostatek volného času na zájmové vzdělávání a vnímali tuto skutečnost jako překážku. V průběhu pandemie tato překážka některým odpadla a mohli se tak zájmově vzdělávat více než před pandemií. Další pozitivum zmiňované v odpovědích je, že se rozšířila nabídka zájmového vzdělávání v online prostředí a mohli se tak vzdělávat, nezávisle na místě konání.

Poslední výzkumná otázka se ptá na to, jestli je dostačující nabídka zájmového vzdělávání v městě Olomouci. Pouze 21 % respondentů není spokojeno s nabídkou. Většina tedy spokojená je. V poslední položce mohli dotazovaní konkrétně uvést, jaká oblast zájmového vzdělávání jim v Olomouci chybí. Jelikož respondenti odpovídali na dotazník v době pandemie, uváděli spíše, co jim chybí aktuálně, když nebylo možné se zájmově vzdělávat prezenční formou. Zmiňovali, že jim chybí volnost, kulturní akce, fitcentra nebo kontakt s lidmi. Na základě některých odpovědí můžeme formulovat poptávku po zájmovém vzdělávání v Olomouci. V Olomouci chybí lukostřelba, kurzy italštiny pro pokročilé, nabídka

víkendových kurzů nebo kurzů konaných v dopoledních hodinách. Dále jeden respondent upozornil na chybící cyklostezky a sportovní vyžití v městské části Holic.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala zájmovým vzděláváním pedagogických pracovníků v Olomouci. Jejím hlavním cílem bylo zjistit, jaký dopad měla koronavirová pandemie na zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou část a empirickou část. Teoretická část obsahuje tři kapitoly. První kapitola obsahuje informace tématu zájmového vzdělávání. Druhá kapitola je věnována charakteristice pedagogického pracovníka, jako cílové skupiny zájmového vzdělávání. V třetí kapitole nalezneme informace o městě Olomouci, jelikož výzkumné šetření bylo zaměřeno na pedagogické pracovníky, kteří pracují v tomto městě. Také zde nalezneme rešerši zájmového vzdělávání. Jsou zde uvedeny vybrané možnosti zájmového vzdělávání v různých oblastech.

Empirická část vycházela z uvedených teoretických poznatků a je složena ze čtyř kapitol. Čtvrtá kapitola popisuje výsledky předešlých výzkumů podobné problematiky. V páté kapitole nalezneme hlavní cíl práce a definované výzkumné otázky empirického šetření. Obsahuje také výběr výzkumného vzorku a metodu, pomocí které byla sbíraná požadovaná data sbírána. Šestá kapitola shromažďuje získané výsledky výzkumného šetření, které jsou zobrazeny pomocí tabulek a grafů pro lepší názornost a porovnání. Sedmá kapitola uvádí interpretaci výsledků a srovnání některých výsledků s již proběhlými výzkumy zaměřené na zájmové vzdělávání.

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak ovlivnila koronavirová pandemie zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci. Abychom mohli zjistit, zda koronavirová pandemie ovlivnila zájmové vzdělávání, musela být zjištěna situace před koronavirovou pandemií. Po té jsme mohli porovnat situaci před pandemií a situaci v průběhu pandemie.

Dílčími cíli bylo stanovit, zda a jak se pedagogičtí pracovníci v městě Olomouci zájmově vzdělávali, zda byli členem nějaké organizace, jakou formou zájmové vzdělávání realizovali a jakou měli motivaci k zájmovému vzdělávání.

Na základě výsledků empirického šetření můžeme konstatovat, že koronavirová pandemie zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků ovlivnila negativně i pozitivně. Negativně v tom smyslu, že klesl zájem se zájmově vzdělávat v průběhu pandemie a úplně se přestalo zájmově vzdělávat 12 % respondentů, jelikož všechny zájmové činnosti byly paralyzovány v průběhu pandemie. Také se zjistilo, že osm dotazujících přestalo být aktivními členy v nějakém klubu, organizaci nebo spolku, v průběhu pandemie. Naopak většina zúčastněných dotazníkového šetření se nepřestala zájmově vzdělávat v průběhu

pandemie a začali se vzdělávat jinou formou i v novém oboru. Nejoblíbenější oblastí zájmového vzdělávání je podle respondentů oblast kultury a sportu.

Dle zjištění, pandemie přesouvá zájmové vzdělávání do online prostředí, které respondenti hodnotili pozitivně, jelikož se může realizovat nezávazně na místě konání. Přítomnost na zájmovém vzdělávání má pro respondenty pozitivní vliv. Důvody, kvůli kterým se pedagogičtí pracovníci začali zájmově vzdělávat, byly různorodé. Nejčastěji to byla motivace k získání nových informací, znalostí a dovedností. Dále bylo zmiňováno zdokonalení fyzické kondice, plnohodnotné naplnění volného času, aktivní relaxace a potřeba seberozvoje osobnosti. Většina zmiňovaných důvodů, vychází z vnitřní motivace respondenta.

Doporučením pro praxi na základě zmiňovaných výsledků je rozšířit zájmové vzdělávání více do online prostředí. Hlavně v oblasti kultury a sportu, které jsou velmi oblíbenými oblastmi nejen respondentů této diplomové práce, ale i respondentů z předchozích výzkumů. Nabídka zájmového vzdělávání je podle většiny respondentů dostatečná. Zjištěná poptávka je po lukostřelbě, kurzech italštiny pro pokročilé, po nabídce víkendových kurzů nebo kurzů konaných v dopoledních hodinách. Dále jeden respondent upozornil na chybějící cyklostezky a sportovní vyžití v městské části Holice.

Zdroje

BAKEŠOVÁ, Miroslava, KŘEŠTAN, Vladimír, KOUDELKA, *Ferdinand a Centrum celoživotního vzdělávání dospělých. Celoživotní vzdělávání dospělých a distanční formy studia*. Praha: Ivo Ulrych - Růžičkův statek, 2003. ISBN 80-86579-10-7. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:2259a4c0-f7e1-11e4-93b2-001018b5eb5c>

BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky 1*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006a, 77 s. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1355-8.

BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky 2*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006b, 80 s. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1356-6.

BENDL, Stanislav. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 176 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4824-5.

ČELEDOVÁ, Libuše a Rostislav ČEVELA. *Výchova ke zdraví: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3213-8.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vzdělávání dospělých v České republice: Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016* [online]. © 2018 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vzdelavani-dospelych-v-ceskerepublice-2016>

ČINČERA, Jan. *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-147-8.

FÁBRY, Viliam, 1985. *Principy, metody a formy osvetovej činnosti*. Bratislava: Obzor.

FÁBRY, Viliam, 1986. *Formy výchovno-vzdelávacej činnosti v osvetových zariadeniach*. In: *Výchovno-vzdelávací proces v osvetových zariadeniach*. Zborník z celoslovenského seminára Bratislava 3. 5. decembra 1985. Bratislava: Osvetový ústav.

GENDER: VZDĚLÁVÁNÍ – PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI, ŽÁCI A STUDENTI PODLE TYPU ŠKOL A POHLAVÍ. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2021-06-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/gender/1-8a003c8e93>

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vydání druhé. Praha: Portál, 2011, 239 s. ISBN 978-80-262-0030-7.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:cbfa3c90-75a8-11e8-be68-5ef3fc9bb22f>

HOLEČKO, Miroslav, 1986. *Výchovno-vzdelávací proces v osvetových zariadeniach*. Bratislava: Osvetový ústav, s. 161-186.

CHALOUPKOVÁ, Simona. *Zájmové vzdělávání v Olomouci*. Olomouc, 2018. Diplomová práce. Univerzita Palackého Olomouc. Pedagogická fakulta. Ústav pedagogiky a sociálních studií.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:cbf48b20-1aee-11e8-8ee4-005056825209>

KARBANOVÁ, Petra. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Olomouc, 2019. Diplomová práce. Univerzita Palackého Olomouc. Filozofická fakulta. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie.

KLUB ČESKÝCH TURISTŮ [online]. 2021 [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <https://kct.cz/>

KNOTOAVA, D. *Neformální zájmové vzdělávání dospělých ve volném čase, Sborník prací*, 2006, 11, 67-77.

KOTÁSEK, Jiří, ed. et al. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha*. [Praha]: Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.

KYNOLOGIE OLOMOUC [online]. 2021 [cit. 2021-06-03]. Dostupné z: <http://kynologieolomouc.eu/>

- LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:682d8ec1-889c-11e5-be6a-001018b5eb5c>
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2017. *Pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků* [online] [cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/pedagog-v-zarizeni-pro-da>
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2016. *Novela zákona o pedagogických pracovnících*. In: [msmt.cz](http://www.msmt.cz) [online]. [cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2021. *Školský zákon*. In: [msmt.cz](http://www.msmt.cz) [online]. [cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>
- MORAVSKÉ DIVADLO OLOMOUC [online]. 2021 [cit. 2021-06-03]. Dostupné z: <http://www.moravskedivadlo.cz/>
- MUŽÍK, Jaroslav. *Androdidaktika*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. *Lidské zdroje*. ISBN 80-7357-045-9.
- MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar. *Výchova ke zdraví*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2715-8. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:bc263e00-13c7-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f>
- NAŠE AKTIVITY. *Oblastní spolek Českého červeného kříže* [online]. 2008 [cit. 2021-05-21]. Dostupné z: <https://cck-ol.webnode.cz/>
- O NÁS. *Bodhi Olomouc* [online]. 2021 [cit. 2021-06-03]. Dostupné z: <http://www.bodhi-olomouc.cz/>
- O NÁS. *Hnutí DUHA - místní skupina Olomouc* [online]. 2008 [cit. 2021-05-21]. Dostupné z: <http://olomouc.hnutiduha.cz/o-nas/>
- O NÁS. *Lingua centrum jazyková škola* [online]. 2021 [cit. 2021-05-27]. Dostupné z: <https://lingua-centrum.cz/o-nas/>

- PALÁN, Z. 1997. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA
- PLAMÍNEK, Jiří. *Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4806-1.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
- PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4.
- POLÁKOVÁ, Hana a Česko. *Zákon o pedagogických pracovnících a předpisy související - s výkladem*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2010. ISBN 978-80-903823-2-9. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:2ab754d0-8189-11e7-8b50-001018b5eb5c>
- PŘEHLED KRUŽKŮ. *Dům dětí a mládeže Olomouc* [online]. 2019 [cit. 2021-06-03]. Dostupné z: <https://www.ddmolomouc.cz/krouzky/>.
- PŘÍBĚH KAMENE – EXPOZICE GEOLOGIE, ARCHEOLOGIE A LAPIDÁRIA. *Vlastivědné muzeum Olomouc* [online]. 2021 [cit. 2021-06-03]. Dostupné z: <https://www.vmo.cz/pribeh-kamene---expozice-geologie-archeologie-a-la>
- RABUŠICOVÁ, Milada. *Výzkumné sdělení. Pedagogika* [online]. 2006, 138-139 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=1562&lang=cs>
- RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC, ed. *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4779-2.
- SELUCKÝ, Radoslav. *Člověka jeho volný čas: Pokus o ekonomickou formulaci problému*. Praha: Československý spisovatel, 1966. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:282c2db0-9202-11e2-bc29-005056825209>
- SK SIGMA OLOMOUC [online]. 2004 [cit. 2021-06-03]. Dostupné z: <https://www.sigmafotbal.cz/>
- SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0044-7. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d3eb1cf0-1540-11e6-aded-001018b5eb5c>

SPOUSTA, Vladimír. *Metody a formy výchovy ve volném čase: kultura a umění ve výchově*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-210-1275-7. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b6998460-28d8-11e6-b821-5ef3fc9bb22f>

ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, 207 s. ISBN 978-80-7367-551-6.

TRADICE, KULTUR, SPORT A CESTOVNÍ RUCH. *Magistrát města Olomouce* [online]. 2012 [cit. 2021-05-18]. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/podnikatel/profil-mesta-a-informace-pro-investory/profil-mesta/tradice-kultura-sport-a-cestovni-ruch>

VALENTA, Jiří a Česko. *Zákon o pedagogických pracovnících prakticky a přehledně*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-567-0. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b9384f90-5747-11e8-b415-5ef3fc9bb22f>

VALUŠKOVÁ, Milena. *Olomouc: město = city = Stadt = ville*. Vydání druhé. Olomouc: Fontána, 2017. ISBN 978-80-7336-906-4.

VÁŽANSKÝ, Mojmir. *Základy pedagogiky volného času*. 2. upr. a dopl. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

VETEŠKA, Jaroslav a Tereza VACÍNOVÁ. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých: andragogika na prahu 21. století*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. ISBN 978-80-7452-012-9.

VEŘEJNOST. *Muzeum umění Olomouc* [online]. 2016 [cit. 2021-05-20]. Dostupné z <https://www.muo.cz/verejnost/>.

VYMAZAL, J. 1990. *Mimoškolská výchova a vzdělávání dospělých a její institucionální systém v ČSR*. Praha: SPN.

ZÁKLADNÍ INFORMACE O AKCI UKLIDĚME ČESKO. *Uklidme Česko* [online]. 2021 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://www.uklidmecesko.cz/about/zakladniInformace/>

ZIMNÍ STADION OLOMOUC, *Sportuj v Olomouci* [online]. 2021 [cit. 2021-05-20]. Dostupné z: <https://www.sportujvolomouci.cz/sportoviste/zimni-stadion-olomouc-02e254>

Seznam zkratek

apod. – a podobně

atp. – a tak podobně

např. – například

ČČK – Český červený kříž

ČSÚ – Český statistický úřad

SK – sportovní klub

TJ – tělovýchovná jednota

PP – pedagogický pracovník

KP – koronavirová pandemie

ČR – Česká republika

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Pohlaví výzkumného vzorku

Tabulka č. 2: Věková sktruktura výzkumného vzorku

Tabulka č. 3: Dosažené vzdělání výzkumného vzorku

Tabulka č. 4: Povolání výzkumného vzorku

Tabulka č. 5: Jak často realizovali pedagogičtí pracovníci (dále jen PP) ZV před a v průběhu KP.

Tabulka č. 6: Typy ZV, o které se PP zajímali.

Tabulka č. 7: Jiné typy ZV.

Tabulka č. 8: Počty členů nějakého klubu, organizace či spolku.

Tabulka č. 9: Přehled spolků, organizací či klubů.

Tabulka č. 10: Formy realizování ZV.

Tabulka č. 11: Způsoby realizace ZV v průběhu KP.

Tabulka č. 12: Přehled možných motivací k ZV.

Tabulka č. 13: Možné překážky k realizaci ZV.

Tabulka č. 14: Důvod nevěnování se ZV v době KP.

Tabulka č. 15: Přehled nových oborů.

Tabulka č. 16: Důvody neúčasti na ZV.

Tabulka č. 17: Pozitiva, která vyvstala díky KP.

Tabulka č. 18: Odpovědi na otázku č. 18.

Tabulka č. 19: Přehled poptávky ZV.

Seznam grafů

Graf č. 1: Jak často realizovali PP ZV před a v průběhu KP

Graf č. 2: Typy ZV, o které se PP zajímali.

Graf č. 3: Přehled možných motivací k ZV.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci

Vážená paní, vážený pane,

jsem studentkou oboru Řízení volnočasových aktivit na Univerzitě Palackého v Olomouci. Svou diplomovou prací chci zjistit, zda a jak se pedagogičtí pracovníci v Olomouci zájmově vzdělávali před koronavirovou pandemií a v průběhu koronavirové pandemie.

Obracím se na Vás s prosbou o spolupráci při mém výzkumu a zodpovězení několika otázek v přiloženém dotazníku, který je anonymní. Vyberte, prosím, vždy jen jednu odpověď, pokud není uvedeno jinak.

Děkuji za Váš čas a ochotu při vyplňování
dotazníku.

Bc. Jitka Hrbáčková

Zájmové vzdělávání pedagogických pracovníků v Olomouci

Co je zájmové vzdělávání?

Zájmové vzdělávání dospělých vytváří širší předpoklady pro kultivaci osobnosti na základě jejich zájmů, uspokojuje vzdělávací osobním zaměřením. Dotváří osobnost a její hodnotovou orientaci a umožňuje seberealizaci ve volném čase. V souladu s zájmy je i jeho obsahová orientace velmi široká. Zahrnuje problematiku všeobecně vzdělávací, kulturní, etické, filozofické, zdravotnickou, sportovní apod.

Charakteristiky zájmového vzdělávání: zájem, volný čas, dobrovolnost, svoboda výběru, místní příslušnost, uspokojení potřeb, neutilitárnost, otevřenost, aktivita.

Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

MUŽ ŽENA

Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

18-20 21-29 30-39 40-49 50-59 60 nebo více

Dosažené vzdělání

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Střední s maturitou Vyšší odborné Vysokoškolské - bakalářský titul Vysokoškolský titul
 Vysokoškolské - doktorský titul nebo vyšší

Povolání

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Jak často jste se věnoval/a zájmovému vzdělávání ve svém volném čase před koronavirovou pandemií?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Denně   Několikrát týdně   Jednou týdně   Několikrát za měsíc   Občas   Nevělo

O jaký typ zájmového vzdělávání jste se zajímal/a před koronavirovou pandemií?

Nápověda k otázce: *Můžete označit více odpovědí (max. 3)*

☐ Kulturní a estetická výchova (divadlo, kino, přednášky, muzea)	☐ Pohybová a sportovní výchova (kolektivní hry, Sokol, fitness, tanec)	☐ Environmentální výchova (včelařství, myslivost, kynologie)	☐ Cestování na hrady, cykloturistika
☐ Zdravotní výchova – zdravý životní styl (první pomoc, zdravotněvěda)	☐ Jazykové vzdělávání (cizí jazyky, znaková řeč)	☐ Vědeckotechnické vzdělávání (hvězdárny, planetária, kutilství)	☐ Náboženství, výchova, meditace
☐ Nevěnoval/a jsem se žádné zájmové aktivitě			

Jiné : například finanční gramotnost, gastronomie

Byla jste členem/členkou nějakého klubu, organizace či spolku před koronavirovou pandemií kam jste pravidelně docházela?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano   Ne

Pokud ANO uveďte konkrétně jakého:

Jak jste zájmové vzdělávání realizoval/a před koronavirovou pandemií?

Nápověda k otázce: *Můžete označit více odpovědí max 2*

☐ sebevzděláváním za podpory relevantních informačních zdrojů (odborná literatura, internet apod.)	☐ ve formální nebo neformálních organizacích, specializujících se na vzdělávání v dané oblasti zájmu (Dům dětí a mládeže, Středisko volného času, vysoká škola ...)	☐ za pomoci formální či neformální organizace, která se přímo nespécializuje na nabídku zájmového vzdělávání, ale přesto svou činností vytváří edukační prostředí (spolek)
☐ nerealizoval/a jsem		

Co Vás motivovalo k účasti na zájmovém vzdělávání, které jste navštěvovala ve svobodném čase před koronavirovou pandemií?

Nápověda k otázce: *Můžete vybrat více odpovědí max 3*

☐ Získání nových informací, znalostí	☐ Získání nových dovedností, umět něco vytvářet, dělat, zkoušet	☐ Posílení a zdokonalení fyzické kondice	☐
☐ Plnohodnotné naplnění volného času	☐ Aktivní relaxace	☐ Aktivitu navštěvuji moji přátelé, známí	☐
☐ Nevěnoval/a jsem se žádné zájmové aktivitě			

Jiné důvody. Uveďte jaké

Když jste se rozhodoval/a pro volnočasové zájmové vzdělávání před koronavirovou pandemií, jaké jste musel/a brát nejvíce v úvahu jako možnou překážku?

Nápověda k otázce: *Můžete označit více odpovědí (max 2)*

☐ nedostatek času	☐ nedostatek finančních prostředků	☐ rodinné povinnosti	☐ zdravotní stav

Jiné:

Jak často jste se věnoval/a zájemovému vzdělávání ve svém volném čase v průběhu pandemie?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Denně   Několikrát týdně   Jednou týdně   Několikrát za měsíc   Občas   Nevělo

O jaký typ zájemového vzdělávání jste se zajímal/a v průběhu koronavirové pandemie?

Nápověda k otázce: *Můžete označit více odpovědí (max 3)*

☐ Kulturní a estetická výchova (divadlo, kino, přednášky, muzea)	☐ Pohybová a sportovní výchova (kolektivní hry, Sokol, fitness, tanec)	☐ Environmentální výchova (včelařství, myslivost, kynologie)	☐ Cestování na hrady, cykloturistika
☐ Zdravotní výchova – zdravý životní styl (první pomoc, zdravotvěda)	☐ Jazykové vzdělávání (cizí jazyky, znaková řeč)	☐ Vědeckotechnické vzdělávání (hvězdárny, planetária, kutilství)	☐ Náboženská výchova, meditace
☐ Nevěnoval/a jsem se žádné zájemové aktivitě			

Jiné. Například finanční gramotnost, gastronomie,...

Byla jste aktivní členem/členkou nějakého klubu, organizace či spolku v průběhu

Ano. Uvedte konkrétně jakého

Co Vás motivovalo k účasti na zájmovém vzdělávání i v době koronavirové pande

Nápověda k otázce: *Můžete vybrat více odpovědí max 3*

☐ Získání nových informací, znalostí	☐ Získání nových dovedností, umět něco vytvářet, dělat, zkoušet	☐ Posílení a zdokonalení fyzické kondice	☐
☐ Plnohodnotné naplnění volného času	☐ Aktivní relaxace	☐ Aktivitu navštěvuji moji přátelé, známí	☐
☐ Nevěnoval/a jsem se žádné zájmové aktivitě			

Jiné důvody. Uvedte jaké

Pokud jste se vzdělával/a v průběhu koronavirové pandemie, jakým způsobem p
zájmového vzdělávání? (online přednáška, videokonference, samostudium)

Začal/a jsem se zájemově vzdělávat v novém oboru díky koronavirové pandemii. I

Nezačal/a jsem se zájemově vzdělávat v novém oboru díky koronavirové pandemi

---

Napadají Vás pozitiva v oblasti zájemového vzdělávání, které vyvstaly díky korona
(více volného času na zájemové vzdělávání, lepší počítačová gramotnost)

Je pro Vás v současné době dostačující nabídka zájemového vzdělávání v městě Ol

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

Ne. Chybí mi v Olomouci...
